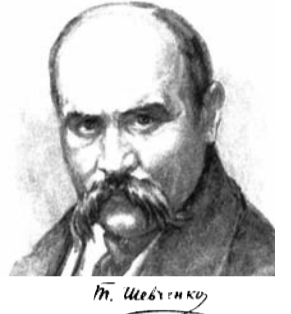

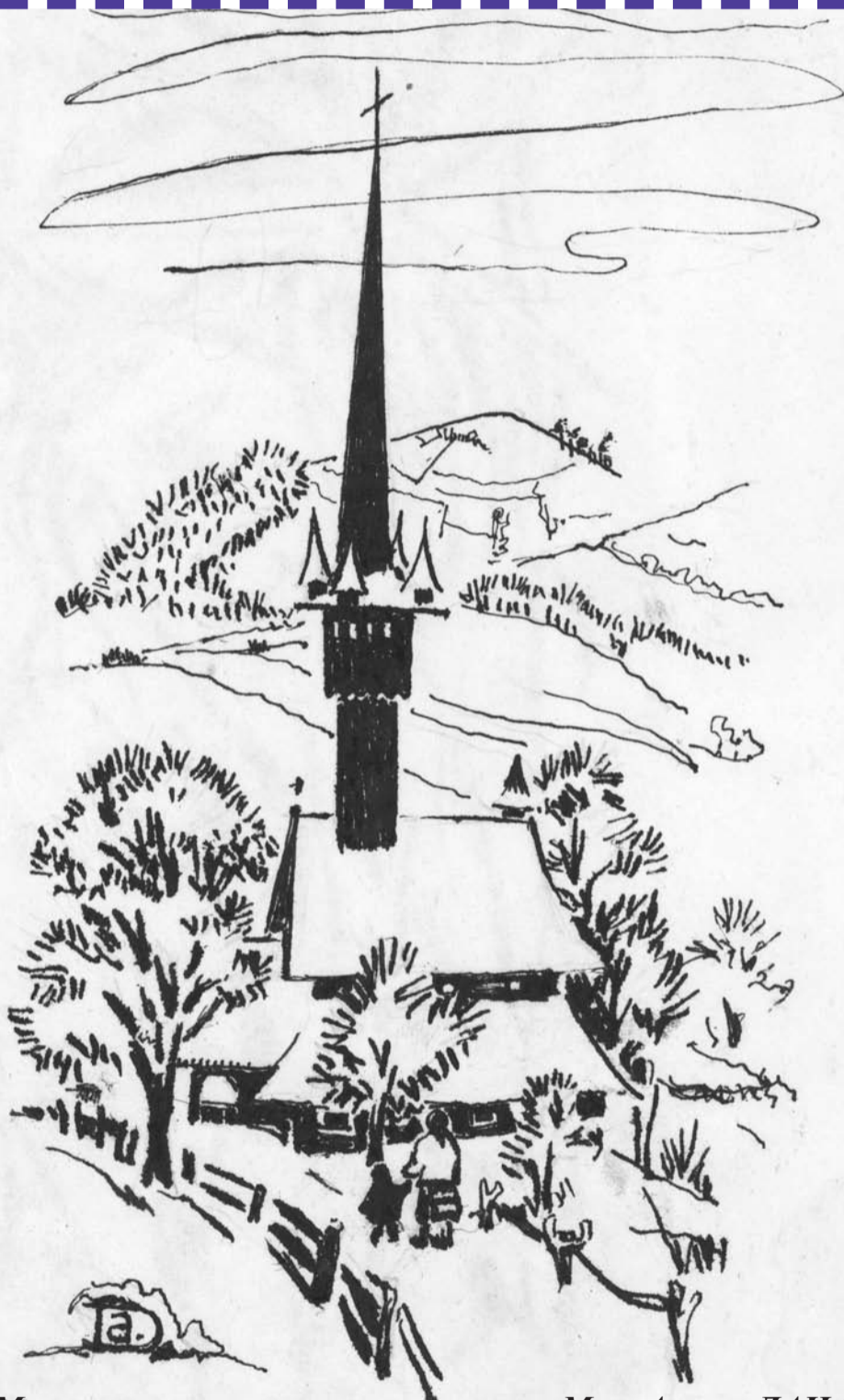
ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/лютий 2013 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Марамороська церква

Мал. Аурела ДАНА

В селі, що з-під Чуги

Вогнить снігом білим в селі, що з-під Чуги
покірно й промінно вітрів позича,
акації білі кружляють, в'ють круги
і в'яне душа, наче вишня терпка.

А даль прокурличує скроні, мов рани,
скорботно мій спогад промчав береги...
Голублена думко, лить серцем снігами
в село моє рідне, як світ, назавжди...

Іван КОВАЧ

У номері:

- *Лауреати премії ім. Шевченка* ▶ стор. 2
- *Яській «Веселці» – два роки* ▶ стор. 3
- *«Тяжка ти, шапка Мономаха»* ▶ стор. 4
- *В селі Сока – велика духовна подія* ▶ стор. 5
- *«Міоріца» – українською мовою* ▶ стор. 6
- *Чудовий переклад Віорела Котика* ▶ стор. 7
- *Україна та Румунія – в нашій культурно-гуманітарній сфері* ▶ стор. 9
- *Соборність і Свобода України* ▶ стор. 10
- *Фестиваль «Прощання з колядою»* ▶ стор. 11
- *«Дідо Иванчік» П. Шекерика* ▶ стор. 12
- *Давній забутий обеліск* ▶ стор. 13
- *Зимовий фестиваль у Брашові* ▶ стор. 14
- *Конкурс «Ілюстрація до казки»* ▶ стор. 15
- *Новий Рік – у світі* ▶ стор. 16

ЛАУРЕАТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЗА 2013

Шевченківськими лауреатами за 2013 рік стали:

- письменник Леонід Горlach (Коваленко) - за книгу поезій «Знак розбитого ярма»;

- режисер-постановщик Дмитро Богомазов – за вистави «Гамлет» У. Шекспіра Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька; «Гості прийдуть опівночі» А. Міллера Київського академічного

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

театру драми і комедії на лівому березі Дніпра; «Щуролов» за О. Грінгом Київського театру «Вільна сцена»;

- художник Петро Печорний – за серію декоративних тарелей за мотивами творів Т. Шевченка.

ДЕ МІСЯЦЬ ЗАЗНАВ ЛИШ ТРОЯНД, НЕ ПОРАЗОК

Слова Івана КОВАЧА

Музика Івана ЛІБЕРА

Помірно

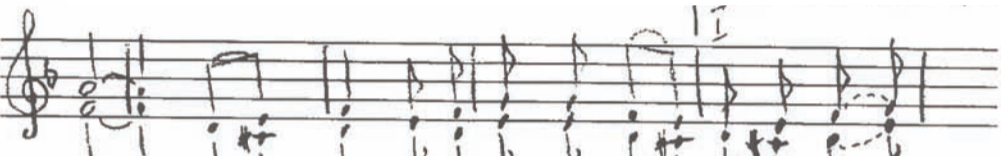
1. І- дить, де по- ра роз- кві- та- є на- дій- но,
йдить, ку- ди ві- тер за- ві- є за- взя- то,

де мі- сяць за- знав лиш тро- янд, не по- ра-
де ве- лич за- зна- є не го- ря, а бра-

зок. Ви йдїть, де по- крїв- ле- ю ви- сить о- брїй-
та, ту- ди, де зо- рі- є, де сон- це й без кро-

но ди- тин- ство ве- се- ло- ю каз- ко- ю ка-
ку за- хо- дить ув гру- ди гри- вас- то- го

зок. // Ви // каз- ко- ю ка зок. 2. Ви
ро- ку... //ту// вас- то- го ро- ку...

ЮРІЙ РАКОЧА: 105 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

(14.03.1908–7.03.1991)

Ось що написав Степан Ткачук про Юрія Ракочу: «Юрій Ракоча – один із зачинателів нашої літератури, поет, який сповідається перед читачами»:

«Моя душа готова/ Сприйняти

всю красу...».

Я був учнем пана Юрія Ракочі. А коли став учнем в Серетському лицейі, одного року на літніх канікулах я зустрівся з паном у Марицейському лісі.

Ми багато балакали про те, про се, а в кінці нашої бесіди він сказав: «Миколо, мене дуже переслідують!» Тобто секуритет.

Тоді я не дуже добре це розумів, та пізніше зрозумів.

А в 1971 р. я був у війську, і пан Юрій Ракоча послав мені такі книги: «На самоті» – Марія Балан, «Крапля в морі» – Іван Непогода і «Народні співанки». І це мені принесло клопоту чимало. Мене викликали якісь там військові голови,

щоб я сказав, що означає: «Десять або чотири?»

Пан Ракоча дарував знайомим книги, і багато різного написував у тих книгах. Між іншим, мені написав, чи я пам'ятаю про «десять, або чотири», а ті військові голови зрозуміли, що йдеться про якісь там «групи» проти влади.

Все таки, що означало «10 або чотири»? Пан Юрій Ракоча на своїх уроках ставив запитання і казав, що хто відповість правильно, дістане оцінку 10, а якщо відповідь не буде правильна, отримає четвірку.

Коли садили парк у Марицейі, то пан Ракоча закопував під корінням пляшки, в які клав всілякі журнали. «Добрі люди» переповідали секуритету, і пан Ракоча мав неприємності.

Одні дерева були викопані, але там не було в пляшках нічого проти влади!

З нагоди якоїсь будівлі, я мав нагоду бачити, що в склянці знаходилися: «Scînteia», «Scînteia Tineretului», «Новий вік» і навіть «Радянська Україна». Роки їх видання – 1959 і 1960. Значить, тому півстоліття!

Хай Йому буде земля пером-пухом!

Микола КУРИЛЮК

Юрій РАКОЧА

КОЛИ ШУМИТЬ СМЕРЕКА

Коли шумить смерека
І ліс коли гуде,
В моїй душі то спека,
То рясний сніг паде.

Симфонія чудова
Любові, мрій, часу,
Моя душа готова
Сприйняти всю красу.

Минулись ягоди, малини,
Минулись вже й чорниці,
Чорніють ще лише ожини
І чути десь синиці.

Шумлять ліси, і стелить листя
На зиму та долина,
І усміхається до сонця
Червона лиш калина...

Робоча поїздка Голови Чернівецької облради Михайла Гайничеру до Румунії

В Бухаресті закінчила свою роботу XVI Генеральна Асамблея Асоціації комун Румунії, участь у якій від Української асоціації районних та обласних рад взяв Голова Чернівецької обласної ради Михайло Гайничеру.

В рамках перебування в Бухаресті Голова Чернівецької облради спільно з Послом України в Румунії Теофілом Бауером провів зустріч з Головою Спільного органу управління програми прикордонного співробітництва "Румунія-Україна-Республіка Молдова 2007-2013" Юліу Бара. Під час зустрічі були обговорені актуальні питання транскордонного співробітництва, обміну досвідом щодо залучення європейських фондів та посилення співпраці між центральними органами виконавчої влади і органами місцевого самоуправління.

Михайло Гайничеру передав Юліу Бара запрошення Голови Чернівецької обласної державної адміністрації Михайла Папієва відвідати з поїздкою Чернівецьку область та провести одне з наступних засідань СОП "Румунія-Україна-Республіка Молдова 2007-2013" в Чернівцях.

Прес-конференція Посла України Теофіла Бауера

8 лютого 2013 року в Культурно-інформаційному центрі України в Бухаресті відбулася прес-конференція Надзвичайного і Повноважного Посла України в Румунії Теофіла Бауера щодо розгортання двохстороннього політичного діалогу на 2013 р. та співпраці обох країн для інтеграції України в ЄС.

У своєму виступі посол України Теофіл Бауер розказав про планування консультативного політичного діалогу та візиту офіційних осіб, зміцнення двохстороннього діалогу та співробітництва регіонального і транскордонного режиму. Відповідаючи на запитання присутніх журналістів, дипломатичний представник надав додаткову інформацію щодо національних меншин, наголошуючи, що Україна дотримується європейських стандартів; акції для каналу Бистрий будуть відповідати міжнародним та європейським нормам; здійснення проекту режимових віз, маючи на увазі, що така ж сама угода була підписана з сусідніми європейськими країнами (Польщею, Угорщиною та Словаччиною); можлива співпраця з Румунією у зв'язку з експортом енергії; у рамках плану Трансністрії Україна слідкує за зберіганням незалежності Республіки Молдови, миру та розв'язання економічних проблем через знайдення різних можливостей.

Роман ПЕТРАШУК

«Веселці» - два роки

На підставі Протоколу про співробітництво між Яською філією СУР та Національним коледжем мистецтв ім. Октава Банчіла м. Яси була закладена основа формування гуртка українських народних танців, який утворив ядро, а пізніше трамплін, для молодих талантів і серед членів нашої філії, і не тільки, в цій галузі.

В період 14-18.02.2011 інструктор з балету і танців коледжу «Октав Банчіла» пані Родіка Фаліштяну, разом з двома учнями коледжу, взяли участь в інтенсивній підготовці в художньому коледжі міста Коломиї Івано-Франківської області, Україна; програма була фінансована СУР.

Після завершення програми стажування наші представники виступили з програмою, яка була високо оцінена фахівцями коледжу Коломиї.

З тих пір пані Родіка Фаліштяну проводила за межами навчального плану в школі репетиції з метою створення гуртка танцюристів українських народних танців для нашої філії. Таким чином, ми можемо сміло сказати, що місяць лютий 2011 року – це місяць, в якому був заснований танцювальний гурток «Веселка» Яської філії СУР.

Гуртку «Веселка» сповнилось два роки, але вже він звернув на себе увагу своїми особливо красивими програмами, які були оцінені позитивно як на місцевому рівні, так і за кордоном. Гості з України, які брали участь в 2011 і 2012 роках в заходах, присвячених урочистостям з нагоди дня народження великого українського поета Тараса Шевченка, висловили слова похвали молодим танцюристам гуртка «Веселка». У результаті в 2011 і 2012 роках гурток був

запрошений для участі в заходах, організованих в Україні (м. Київ і Чернівці), але із-за відсутності фінансування ми не змогли відповісти позитивно на запрошення. Головним досягненням нашого молодого гуртка – це участь у фестивалі «Таємниця танцю» (Misteria Dance) 2012 р.

«Веселка»

На запрошення оргкомітету третього міжнародного фестивалю-конкурсу з хореографії і танців для дітей та молоді «Таємниця танцю» 2012 взяти участь з нашим гуртком «Веселка» в період з 1 по 10 червня 2012 р. в місті Каварна, Болгарія, комітет філії вирішив дати нашому молодому гуртку шанс виміряти свої сили з іншими подібними колективами, деякі з них з великим досвідом за кордоном. В організації цієї поїздки ми знайшли необхідну підтримку зі сторони СУР, особисто зі сторони голови пана Степана Бучути, за що, від імені наших дітей та нашої філії, ми йому висловлюємо нашу вдячність. Правда, що наш гурток в своїй подорожі пройшов

через важкі моменти щодо здійснення необхідних формальностей, враховуючи той факт, що це був перший виїзд нашого гуртка за кордон. Але все це залишилось позаду. З фестивалю наш гурток повернувся з похвальною грамотою, а визнані хореографи з України висловили свою готовність та відкритість до співпраці на різних рівнях з нашою філією (нашим гуртком).

Щодо участі нашого гуртка у заходах, організованих на місцевому рівні, варто відзначити, що якщо в 2011 році гурток взяв участь у 6 подіях, серед яких згадаємо такі, як урочистості з нагоди дня народження великого українського поета Тараса Шевченка, фестиваль пісні, танцю і кіно «Різнокольори», мультикультурний фестиваль «Яшингтон», свята м. Яси, у 2012 році кількість акцій за участю дітей ансамблю «Веселка» зросла до 15 виступів.

З нагоди відзначення двох років існування нашого гуртка Комітет Яської філії СУР висловлює сердечну вдячність управлінню Національного Коледжу мистецтв «Октав Банчіла» на чолі з директором проф. пані Луїзою Барня, батькам цих чудових дітей, пані Родіці Фаліштяну – керівнику цього ансамблю, і не в останню чергу керівництву СУР за допомогу в організації та фінансуванні зазначеної вище події, і бажає гуртку «Веселка», щоб продовжав свою діяльність багато літ, щоб дожив моменту святкування сторіччя з дня його народження.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

(Закінчення. Поч. у н-р 1-2/2013 р.)

19 лютого 1992 р. – Київ. Верховна Рада України затвердила тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого Державного Герба України. Згідно з Постановою, „... зображення Державного Герба України розміщується на печатках органів державної влади та державного управління, грошових знаках та знаках поштової оплати, службових посвідченнях, штампях, бланках державних установ...”.

23 лютого 1905 р. – Львів. Публікація статті І. ФРАНКА „Максим ГОРЬКИЙ” на захист російського письменника.

Лютий – 1574 р. – Львів. Видання Іваном ФЕДОРОВИМ „Апостола” – першої друкованої книги на українських землях.

Лютий – 1648 р. – Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ укладає союзний договір з кримським ханом.

1 березня 1914 р. – Перший авіапереліт за маршрутом Київ – Одеса, здійснений П. НЕСТЕРОВИМ.

7 березня 1918 р. – запровадження української мови в урядових і громадських інституціях УНР.

15 березня 1939 р. – Хуст. Закарпаття. Проголошення Сеймом Карпатської України самостійної республіки з президентською формою правління. Державною мовною республіки визнано українську, державним гербом – крайовий герб тризуб, гімном – „Ще не вмерла Україна”, державним прапором – жовто-синій прапор. Обрано президентом Карпатської Республіки А. ВОЛОШИНА.

16 березня 1910 р. – Вінніпег (Канада). Початок видання часопису „Український голос”.

17 березня 1917 р. – у Києві було створено Українську Центральну Раду – національний політичний центр, згодом – перший український парламент. Всього УЦР видала 4 Універсали, які визначили етапи Української держави – від автономної до самостійної. Період дії: 17 березня 1917 – 28 квітня 1918 рр.

Березень 1925 р. – Харків. Початок літературної дискусії щодо шляхів розвитку української літератури. Виступи М. ХВИЛЬОВОГО про необхідність розвитку української культури.

Березень – 1923 р. – Варшава. Початок видання періодичного журналу „Трибуна України” – органу управлінської еміграції.

II. ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, ЯКІ НАРОДИЛИСЬ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ-БЕРЕЗНЯ МІСЯЦІВ

9 січня 1907 р. – український громадсько-політичний діяч, Президент УНР в екзилі Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.

10 січня 1597 р. – визначний церковний, освітній та культурний діяч Петро МОГИЛА. Організатор Лаврської школи у Києві, а пізніше – Києво-Печерської колегії. Реставрував Софійський собор і будівлі Києво-Печерського монастиря.

9 лютого 1596 р. – славетний гетьман Війська Запорізького Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. Організатор Національно-визвольної війни 1648-1654 рр. та засновник козацької держави на теренах Центральної України.

27 лютого 1618 р. – український військовий та державний діяч, козацький полководець Іван БОГУН.

2 березня 983 р. – Великий князь Київський

Ярослав МУДРИЙ. Часи правління Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.) увійшли в історію України як період розквіту Руської Землі, піднесення її економічної і політичної могутності, поширення християнської віри, її світогляду, становлення в країні суспільства європейського рівня.

10 березня 1787 р. – український народний герой, ватажок селянського повстанського руху Устим КАРМЕЛЮК.

17 березня 1874 р. – український громадський політичний діяч, президент Карпатської України А. ВОЛОШИН.

23 березня 1894 р. – український політичний діяч, вчений-філософ, філолог, член Центральної Ради Д. ЧИЖЕВСЬКИЙ. З 1921 р. – в еміграції, професор Українського вільного університету у Мюнхені.

III. УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТОРИ, НАУКОВЦІ ТА ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ, ЯКІ НАРОДИЛИСЬ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ-БЕРЕЗНЯ МІСЯЦІВ

9 січня 1924 р. – український та вірменський кінорежисер, сценарист Сергій ПАРАДЖАНОВ. В Україні створив фільми „Українська рапсодія”, „Наталія Ужвій” та „Тіні забутих предків”.

12 січня 1907 р. – видатний вчений-винахідник,

генеральний конструктор ракетно-космічних систем, академік АН СРСР Сергій КОРОЛЬОВ.

14 січня 1937 р. – відомий український письменник Євген ГУЦАЛО.

17 січня 1907 р. – видатний український художник Григорій СИНІЦЯ, лауреат Державної премії України.

20 січня 1897 р. – видатний український поет Євген МАЛАНЮК.

27 січня 1891 р. – видатний український поет Павло ТИЧИНА.

3 лютого 1864 р. – український поет, громадський діяч, член організації „Братство тарасівців” В. САМІЙЛЕНКО.

12 лютого 1871 р. – український письменник, сатирик Лесь МАРТОВИЧ.

20 лютого 1905 р. – український письменник, автор трилогії „Волинь”, повістей „Кулак”, „Марія” Улас САМЧУК.

25 лютого 1871 р. – українська поетеса, громадська діячка Леся УКРАЇНКА.

26 лютого 1886 р. – видатний український художник-графік Г. НАРБУТ.

5 березня 1827 р. – видатний український поет і журналіст Л. ГЛІБОВ.

9 березня 1814 р. – геніальний український поет, письменник (драматург, прозаїк), художник (живописець, гравер), громадський діяч, філософ, політик, фольклорист, етнограф, історик Тарас ШЕВЧЕНКО.

19 березня 1895 р. – відомий український поет, академік М. РИЛЬСЬКИЙ.

19 березня 1842 р. – видатний український композитор, етнограф і громадський діяч М. ЛИСЕНКО.

19 березня 1930 р. – українська поетеса і мислитель Л. КОСТЕНКО.

«ТЯЖКА ТИ, ШАПКА МОНОМАХА»

23 лютого ц.р. члени української громади Клузької філії СУР зібралися, щоб відзначити Володимира Мономаха, великого князя Київської Русі, який був сильним, вольовим та мудрим керівником і зміг подавити міжусобні чвари та сутички князів за владу над Київською державою, об'єднати їх на

походи проти половців. Окрім цього, значними були його досягнення і в просвітницьких та культурних заходах.

Доктор філологічних наук Іван Гербіль розпочав захід цікавою доповіддю на тему «Володимир Мономах – великий князь Київський», з якої присутні змогли дізнатися про важливість постаті Мономаха в історії Київської Русі та про його найважливіші досягнення в різних галузях. А доктор філологічних наук Михаела Гербіль підготувала свою доповідь на тему «Пов-

чання Володимира Мономаха дітям» – Пам'ятка давньоруської педагогічної думки», в якому Мономах висловлює думки загальнодержавного, політичного та морального характеру, повчає своїх дітей бути розумними правителями, захищати інтереси Київської Русі, боротися з князівськими міжусобицями, самим учитися й поширювати освіту, власною поведінкою подавати приклад іншим.

У заході взяли участь і студенти українського відділення Клузького Університету, які не тільки розповіли про постать Володимира Мономаха, а й зачитали уривки з його повчання. А на завершення виступила керівник кафедри слов'янських мов Клузького університету Болаж Котлін, яка розповіла про Шапку Мономаха – головний убір із соболиним обрамленням, прикрашений коштовними каменями і хрестом, яка, за легендою, що виникла у кінці XV-початку XVI ст., була подарована Костянтином IX Мономахом своєму онуку Володимирі Мономаху як

символ імператорської влади. А ще вона пояснила і виникнення та вживання фразеологізму «Тяжка ти, шапка Мономаха», який виник набагато пізніше, ніж панування самого Володимира Мономаха.

Як завжди, присутність на заході була чисельною. Присутні подякували організаторам за цікавий захід і домовилися про нову зустріч – 16 березня, щоб відсвяткувати Тараса Шевченка.

Людмила ДОРОШ

НАДЗВИЧАЙНА ДУХОВНА ПОДІЯ В СЕЛІ СОКА (БАНАТ)

Минулими роками писав я до часопису «Вільне слово» про різні церковні події з цього села, а саме про започаткування будови Української православної церкви під проводом молодого священника Василя-Крістіана Арделяна, про всі ті етапи, через котрі пройшла маленька парафія, не маючи місця, де б християни приклонили коліна до молитви аж до цього часу, – коли вже тут побудована нова церква та новий парафіальний дім, а це все на протязі десяти років. До цього здійснення, насамперед, потрібно було збудувати живу церкву, тобто згуртувати вірників, які, тридцять років не мали цього привілею мати власну церкву і тулилися до сербської, де не мали душевного задоволення молитись на рідній мові.

День посвячення церкви: неділя 23 вересня 2012 р. Це тому, що в цей день десять років тому був установлений наріжний камінь майбутньої церкви.

З цієї нагоди Божественну Літургію відслужив Високопреподобний отець вікарій Іван Піцура у соборі священників. На цій події брали участь і уже покійний Степан Ткачук, бувший голова СУР, та пан Корнел Тоца – примар комуни Банлок, які стали першими КТИТОРАМИ майбутньої церкви.

Отець вікарій дуже мудро зарядив усі справи, звернувшись до Патріархії, а Блаженніший Патріарх Даніель делегував для цієї події Преосвященного Владика Варлаама та радника Високопреподобного отця Александра Моцака.

Були запрошені усі українські священники з Банату зі своїми вірниками, а також сусідські румунські священники та парох сербської церкви із Соки. Із далеких країв держави прибули також запрошені священники із Мараморощини – отець вікарій Іван Піцура, отець ієромонах Ігнатій, отець Іван Юрча та отець Іван Арделян – пенсіонер, автор цих рядків. Із Буковини прибули: отець Николай Міжок з Босанчі та отець Валентин Арделян.

Бог дав, щоб недільний день виявився гарним, сонячним, теплим.

Зійшлося багато народу до церкви і всі нетерпеливо очікували на прихід Владика. У супроводі процесії та при голосах дзвонів обидвох церков появився Владика на каляшці, маючи поруч себе примаря комуни пана Корнела Тоцу, який зустрічав Владика. Владика з усмішкою на устах не встигав благословити всіх присутніх і привітав священників та народ з окликом «Vine v-am găsit, iubiti credincioși!».

Перед брамою церкви Владика вітали В. Пр. отець Александр Моцак, радник, В. Пр. отець вікарій Іван Піцура та протоієрей Ілля Албічук.

Перша подія посвячення церкви – як знадвору, так і всередині. Наприкінці освячення Вівтаря та цілої церкви прекрасно звернувся до народу отець вікарій. Владика Варлаам, завершивши діло освячення, так само звернувся у своїм слові до народу, об'яснюючи подрібно про все, що бачили та чули.

Опісля весь собор священників на чолі з Владикою вийшов на гарно споруджену

сцену поруч церкви на Божественну Літургію. Відповідь давала група студентів Теології із Тімішоари, яка засвоїла і кілька пісень на українській мові.

Богослужіння Святої Літургії закінчилося у високодуховнім стані. Маса народу, духовно зворушена, асистувала у надзвичайній дисципліні, бо такого дотепер не бачила й не чула. Все це зворушило Владика, який у своїм слові говорив до народу про значення у світі Христової Церкви та як потрібно у ній поводитися та приймати все, що Вона передає. Отець вікарій, натхненний Духом Святим, прекрасно говорив до народу і висказав про все те, що відбулося у цій парафії від її заснування і до цього часу, підкресливши надзвичайно жертовних отця-пароха, вірників цієї маленької парафії та «Великого Допомічника» пана примаря Корнела Тоцу.

Після проповідей прийшов момент нагород. Владика Варлаам нагородив настоятеля цієї церкви отця Василя-Крістіана Арделяна найвищою нагодою – ICONOM STAVROFOR. Блаженніший Патріарх Даніель подарував для церкви новий АНТИМІС, настільний Хрест та богослужбові книги. Добродійці отця настоятеля Ралуці та кураторам були вручені «Похвальні грамоти». А «ЧОЛОВІКОВІ», який допоміг надзвичайно у побудові церкви та парафіального дому, пану Корнелові Тоці було вручено нагороду «SANTUS STEPHANUS MAGNUS». Інший пан, який багато допоміг церкві, – це депутат Парламенту Георге Чобану, якому було вручено нагороду «Святого Апостола Андрея». При кожній нагоді Владика не скупився на слова, а розсипав їх кожному і всім за заслугами.

Наприкінці Владика Варлаам прийшов з великим сюрпризом, великим дарунком, і то не лишень для соканської церкви, але і для всього нашого Українського Православного Вікаріату. Блаженніший Патріарх Даніель із поваги та любові до нас, українців, призначив для новоспеченої соканської церкви і «Другий храм» «Святого Преподобного Отця Паїсія Величковського», а це тому, що цей Святий є наш український святий, який, щоправда, був канонізований румунською Православною Церквою за його великі діла, які він зробив для неї, будучи Єгуменом у Нямці.

Останній, який взяв слово у великих емоціях, був отець-настоятель соканської церкви Василь-Крістіан Арделян. Гарно подякував насамперед Богові за Його допомогу у всьому, Пресвятій Діві Марії, якої перший храм носить церква, Блаженнішому Патріарху Данієлу, Владикові Варлааму, отцеві вікарію Івану Піцури, отцеві Протоієрею Іллі Албічуку, священникам, ктиторам, кураторам та всьому народові, додавши: «Цей День лишається закарбований золотими буквами у історії нашої церкви і у наших серцях. Богу слава за все».

Далі відбувся Перехід через Вівтар, а потім Агапа-Трапеза.

Іван АРДЕЛЯН,
священник-пенсіонер

Переклад з румунської мови Віорела КОТИКА

Версія Васіле АЛЕКСАНДРІ

Міоріца¹

(історична балада)

Pe-un picior de plaiu,
Pe-o gură de raiu,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei
Unu-i Moldovean
Unu-i Ungurean
Și unu-i Vrancean.

Iar cel Ungurean,
Și cu cel Vrancean,
Mări se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l'apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovan
Că-i mai ortoman
Ș'are oi mai multe,
Mîndre și cornute,
Și cai învățați
Și cîni mai bărbați!

Dar cea Mioriță
Cu lîna plăviță
De trei zile' ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place. –
„Mioriță laie,
Laie, bucălaie,
De trei zile' ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță Mioară?”
– „Drăguțele bace!
Dă-ti oile' ncoace
La negru zăvoi,
Că-i iarba de noi
Și umbra de voi.
Stăpîne, stăpîne,
Iți cheamă ș'un cîne
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l'apus de soare
Vreau să mi te-omoare.
Baciul Ungurean
Și cu cel Vrancean!”
– „Oiță бірсанă,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
In cîmp de mohor,
Să spui lui Vrancean
Și lui Ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe- aproape
In strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
In dosul stîinii,
Să-mi aud cîinii,
Aste să le spui.”

Iar la cap să-mi pui
Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieraș de os,
Mult zice duios!
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vîntul cînd a bate
Prin ele-a răzbate,

По краечку плаю²,
мов хмаринки з раю,
бредуть з верховини
в широкі долини
ягнят три отари
з трьома чабанцями.
Один Молдован,
інший Унгурян,³
А третій Вринчян.⁴

А той Унгурян,
та ще й той Вринчян,
потай говорили,
зговір учинили –
як стане смеркати,
життя відібрати
в того Молдована,
бо в нього отара
більша й чепуриста,
руном шовковиста,
ще й коні кмітливі
й собаки сміливі!

Та одне ягнятко,
лагідне дитятко,
вже три дні сумує,
трави не ласує,
чабанця пильнує.
– “Люба міоріце,
дорога ягнице!
Вже три дні страждаєш,
трави оминаєш,
спокою не маєш.
Що в тебе за туга,
мов лиха недуга?”
– “Милий мій чабане,
позганяй отари
у крилатий гай,
в затінку сховай,
там, де трав розмай.
Ти заклич, сараку⁵,
вірного собаку,
тебе боронити,
ягнят захистити,
бо хоче Вринчян,
та ще й Унгурян,
як стане смеркати,
життя відібрати”.
– “Ягня чудодійне,
бажаю єдине,
нехай вирок долі
знайду в чистім полі,
та щоб той Вринчян
і той Унгурян
мене поховали
поблизу кошари,
щоб від вас, ягнят,
милих янголяток,
тепло відчувати
мов з рідної ватри⁶.
Ось так їм скажи”.

Покладь в домовину
сопілочку з бука,
що грає розпуко!
Ще й ту, що з ріжка,
бо ніжно співа!
Та ще й з бузини,
що жаром дзвенить!
Вітри забувають -
сопілки заграють,

Ș' oile s'or strînge
Pe mine m'or plînge
Cu lacrimi de sînge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor
Să le spui curat
Că m'am însurat
Cu-o mindră crăiasă,
A lunei mireasă;

Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa;
Brazi și pâlținași
I-am avut nuntași;
Preoți, munții mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!

Iar dacă-i zării,
Dacă-i întîlnii
Măicuță bătrînă
Cu brîul de lîna,
Din ochi lăcrimînd,
Pe culmi alergînd,
Pe totîntrebînd
Și la toți zicînd:

“Cine-au cunoscut,
Cine mi-au văzut
Mîndru ciobănel
Tras printr'un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustețioara lui,
Spicul grîului;
Perișorul lui,
Peana corbului;
Ochișorii lui,
Mura cîmpului!”...

Tu Mioara mea,
Să te'nduri de ea
Și-i spune curat
Că m'am însurat
Cu-o fată de crai,
Pe-o gură de rai.
Iar la cea măicuță
Să nu spui, drăguță,

Că la nunta mea
A căzut o stea,
Cam avut nuntași
Brazi și pâlținași,
Preoți, munții mari,
Paseri, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!...

ягнята юрбою
окроплять сльозою
траву наді мною!
Якби хто спитав,
де чабан пропав?
Скажи - закохався,
з княжною побрався,
що гарна, мов квітка,
ніжна, як лебідка;

Скажи, що веселка
в неділю раненько
сплела із зірок
весільний вінок.
А як їх вінчали
гори величаві, –
вітри трембітали,
і птахи співали,
сопілочка грала...
з неба зірка впала!

А якщо угледиш,
а якщо зустрінеш
матінку стареньку,
мою рідну неньку
що світом блукає,
сльози проливає,
синочка шукає
та усіх питає:

“Може, хто й'го знав,
може, зустрічав
чабаніка мого,
красеня стрункого?
Личенько біленьке,
ніжне і гладеньке;
Вусиків рядочки –
спілі колосочки;
Чупринонька тая
пишна, вороная;
Очі - дві перлини,
мов стиглі ожини!”...

Міоріце мила,
будь же милостива.
Скажи - закохався,
з княжною побрався.
Скажи, що веселка
в неділю раненько
сплела із зірок
весільний вінок.

Скажи, що вінчали
гори величаві,
вітри трембітали
і птахи співали...
Тільки не кажи,
і не говори,
як зіронька впала,
що над ним сіяла...

Київ - Бухарест,
2009 рік

1. Міоріца (рум.) – ягнятко

2. Плай – гребні гір

3. Унгурян – житель історичного регіону центральної частини території сучасної Румунії

4. Вринчян – житель історичного регіону південної частини території сучасної Румунії

5. Сарака (рум.) – бідолаха

6. Ватра (рум.) – багаття, вогнище

ВІОРЕЛ КОТИК:

ЧУДОВИЙ ПЕРЕКЛАД «МІОРИЦІ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Міхай Емінеску вважав румунський народ геніальним і тому, що він створив невмирущі балади-шедеври «Міоріца» та «Майстер Маноле», які представляють собою «міфи творчої смерті» (Мірча Еліаде), або міф «спокійного повернення до своїх» та міф геніального творця-будівника. Для М. Емінеску балада «Міоріца» – «те неповторне натхнення і той шепіт ялиць та джерел Карпат», які ніде інде не зустрінеш», а Міхail Садов'яну: що народний шедевр є «найкращим поетичним зображенням нашого народу», а це свідчить про неповторність «Міоріци», синтез душевної краси румунського народу, інтеграцію нашої країни в небесне єдине ціле Божественних початків.

вістю та лагідністю до поетичного тексту, зберігаючи красу оригіналу, стиль, структуру алегорії, мелодійність, що глибоко вражають цінителів народної лірики.

Перекладач Віорел Котик поважає епічну, ліричну і драматичну структури балади віцілому (експозиція і зав'язка – епічні частини, незвичайний розвиток дії – заповіт для братів-румунів у формі алегорії весілля космічних розмірів, мотиви чарівної овечки та старенької матері – лірична і драматична частини з кульмінаційним пунктом горя-розпачу матері, що даремно шукає сина, і розв'язка, яку хіба вгадуєш про можливу смерть чабана). І текст перекладу виливается з його душі настільки солодко й

чудовою формою, яка чарує відповідними епітетами, уособленнями, метафорами, гіперболами, надзвичайною алегорією, земельною та небесною музикою, інкантацією обох сфер, в яких проводиться життя людини, її радість і біль, щастя-нещастя, тимчасовість-вічність.

Експозиція шедевру із самого початку відкриває красу земного раю: «По краєчку плаю,/ мов хмаринки з раю/, бредуть з верховини/ в широкі долини/ ягнят три отари/.../, – кадр, в якому проживали чабани з вівцями. Тільки (жахливо) саме тут побратими-чабани нав'язують таємничу згоду вбити багатшого і кращого з-між них – молдована, і це зав'язка, після якої починають ліричні і драматичні розмови балади, за чарівною овечкою, Міоріцою, що сподівається врятувати господаря і заповіт цього, приймаючи відкрито перед Богом свою долю. Ставлення героя дивує, як «дивує» і звернення овечки до свого господаря: тому що він не вважається нещасним і готовий для найтяжких життєвих випробувань, передаючи своїй овечці і можливим вбивцям заповіт любові до овечок і навіть до вбивців, щоб поховали його «в овечій кошарі», де буде щасливим і в потойбіччі, разом з його душевною красою трьох чарівних сопілок, що лежатимуть під головою та співатимуть «розпуко», і ніжно й огнянно, висвітлюючи земну і небесну гармонію людини з природою: «Вітри забувають –/ сопілки заграють/, ягнята юрбою/ скроплять сльозою/ траву наді мною!». Або: «А як їх вінчали/ гори величаві,/ вітри тремтітали/ і птахи співали,/ сопілочка грала.../ З неба зірка впала!»

Особлива краса перекладу чарує українського читача змістовно й формально та, зокрема, своєю милозвучністю, враховуючи лексику, ритміку та паралельні рими, але й глибоку пронизливість душі румунського народу.

Такий чудовий твір надзвичайно важко перекласти, і лише так пояснюються невеликі втрати, що стосуються лексики, тропів або деяких рідкісних метафор.

Образ старенької матері, матері-матерів, та образ її сина-чабана в материнській уяві – справжній «Фит-Фрумос» зичать тексту краси оригіналу: «Може ж його знав/ може, зустрічав/ чабаника мого/, красеня стрункого?/ Личенько біленьке,/ ніжне і гладеньке,/ Вусиків рядочки –/ спілі колосочки;/ Чуприночка тая –/ пишна, вороная;/ Очі – дві перлини/, мов спілі ожини!».

Новий переклад «Міоріци» на українську мову – зразок чудових перлин лагідності і високої чутливості, витканих серцем і душею, як виткана й поезія Віорела Котика, поезія ніжності, віри, надії і любові, яку ждемо побачити окремою збіркою, певне, разом з цим чудовим перекладом «Міоріци».

Тому простий сюжет із життя молодого чабана, загроженого передчасною смертю, піднімається узагальненням до румунського міфу небесної інтеграції людини, а чудова поетична структура балади, надрукованої «князем поезії» Василе Александрі (див. М. Емінеску «Епігони») у збірці народних пісень «Роезії ророгане але ромânilor» (1852). Біля тисячі варіантів, які існують лише на румунській землі у формі жалісних пісень та колядок, доказують, що «Міоріца», шедевр шедеврів румунського народу, любується вічною красою, як сама природа нашого краю і самий народ, – невечернє джерело поезії, в якому, як писав той же В. Александрі у передмові свого пісенника, «румун народився поетом».

Ось чому неповторна краса цієї балади звертає увагу дослідникам і перекладачам постійно, як це сталося із добрим знавцем румунської культури, вельмишановним паном Віорелом Котиком, радником-посланником Посольства України в Румунії, який зумів обдарувати український народ новим варіантом перекладу «Міоріци», який звертає увагу своєю тонкою чутли-

тепло, настільки близько до душі чабана та матері його, в їхній любові до світу та людей, з тією ж інкантацією ліризму та потужністю драматизму, що пересікають баладу протягом його заповіту, поруч зображення унікальної алегорії смерті-весілля космічних розмірів, за допомогою якої гармонія між буттям і небуттям стає зрозумілою на підставі життєвого кодексу, яким керувався з давніх-давен простолюд наших земель.

Існують історичні та філософські пояснення, що балада «Міоріца» передає румунам «месаж» проживати в братській єдності, в мирі, злагоді й любові, або роздум, що шедевр висвітлює ставлення і суть свого народу, його відповідь на основні проблеми нашого існування: життя і смерті, тимчасовості і вічності.

Саме такі (висловлені) життєві проблеми трактуються в баладі удосконаленою мистецькою формою так званої старовинної пісні, яку гіперчутливий поет Віорел Котик відкрив своїм перекладом «Міоріцу» для українського народу, не тільки цікаву змістом, але й, зокрема,

УКРАЇНА ТА РУМУНІЯ СТВОРИЛИ РОЗГАЛУЖЕНУ СИСТЕМУ МЕХАНІЗМІВ СПІВРОБІТНИЦТВА В КУЛЬТУРНО-ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ

**Інтерв'ю радника-посланника
Посольства України в Румунії
Теофіла РЕНДЮКА**

Теофіл Рендюк – Надзвичайний і Повноважний Посланник другого класу, доктор історичних наук, автор понад 100 наукових та науково-популярних праць, виданих різними мовами в Україні, Російській Федерації, Республіці Молдова, Румунії та Угорщині. Член Національної Спілки журналістів України. Лауреат Міжнародного конкурсу «У нас одні коріння».

Народився 7 липня 1955 року у с. Остриця Глибоцького району Чернівецької області.

У 1997 році закінчив історичний факультет Чернівецького державного університету.

Протягом 1978-1990 років був науковим співробітником Інституту історії та Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн Академії наук України. За час роботи у цих престижних наукових установах опублікував 25 наукових праць, а також понад 40 науково-популярних статей в різних періодичних виданнях.

Починаючи з 1990 року Т. Рендюк працює на державній службі. З жовтня 1992 року – в системі Міністерства закордонних справ України. Він належить до першої хвилі українських дипломатів, які заснували та розпочали роботу Посольства України в Румунії. Залучався до початкового етапу розбудови українсько-румунських відносин, роботи з українськими делегаціями, які відвідували Румунію, а також брав участь у переговорному процесі та в урочистих церемоніях підписання Договору про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією від 2 червня 1997 року у Констанці та обміну Ратифікаційними грамотами щодо набуття ним чинності 22 жовтня того ж року в Києві. За участі Т. Рендюка розпочалася нова форма регіонального співробітництва – тристороння співпраця Україна – Республіка Молдова – Румунія, важливими етапами якої стали тристоронні зустрічі президентів трьох країн у м. Ізмаїл (3-4 липня 1997 року) та у м. Кишинів (22-23 жовтня 1998 року).

Після чергових довготривалих відряджень до Румунії та Республіки Молдова працював у центральному апараті Міністерства закордонних справ України – у 1998-2000 роках обіймав посаду керівника сектору «Румунія та Республіка Молдова» Третього територіального управління, у 2003-2005 роках – начальника відділу з питань української діаспори, національних меншин і віросповідань Управління культурного та гуманітарного співробітництва, а у 2009-2012 роках – заступника Директора Департаменту-начальника відділу національних меншин та віросповідань Департаменту зв'язків із закордонним українством та культурно-гуманітарного співробітництва МЗС України.

Вельмишановний пане раднику-посланнику, вітаю Вас із поверненням до Бухаресту на дипломатичну роботу в Посольстві України в Румунії. Впевнений, що Ваша робота, як і дотепершня, піде на користь співробітництва між Україною та Румунією, співпраці з українською громадою Румунії та Союзом українців Румунії.

Безперечно, повністю поділяю таку думку, і хочу запевнити Вас, що моя скромна робота, як і шляхетна діяльність будь-якого співробітника Посольства під керівництвом досвідченого дипломата – Надзвичайного і Повноважного Посла України в Румунії, пана Теофіла Бауера, спрямована лише на благо і користь взаємовигідного співробітництва між Україною та Румунією, у тому числі на поглиблення співпраці з українською

громадою Румунії та зміцнення її зв'язків з історичною Батьківщиною.

Вважаю, що мені пощастило тим, що, будучи серед перших українських дипломатів, які заснували Посольство України в Румунії восени 1992 року та налагодили її роботу, а згодом – тривалий час працювати на румунському напрямі української зовнішньої політики, мав можливість стати співучасником майже усіх найважливіших етапів та подій на шляху розбудови сучасних українсько-румунських відносин. Головною віхою у цьому плані стало підписання 2 червня 1997 року Договору про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією, який заклав правові основи розвитку двосторонніх відносин у політичній, економічній та культурно-гуманітарній сферах. Як учасник переговорного процесу і розробки проекту базового Договору добре пам'ятаю, яка велика увага сторонами була надана в ході підготовки документу питанням, пов'язаним із забезпеченням прав української національної меншини в Румунії та, відповідно, румунської в Україні. Як особисто переконався пізніше, працюючи у Департаменті зв'язків із закордонним українством та культурно-гуманітарного співробітництва Міністерства закордонних справ, Україна у жодному договорі з іншими державами не приділила стільки уваги проблематиці національних меншин, як у відносинах з Румунією. Договір вміщує окрему розгорнуту статтю, присвячену визначенню взаємних зобов'язань сторін у сфері забезпечення прав українців в Румунії та румунів в Україні.

Тепер, з відстані пройденого часу, можу з впевненістю сказати, що така увага не пройшла безрезультатно. Яскравим прикладом у цьому плані стало відновлення у 1997 році українського ліцею ім. Т. Г. Шевченка у м. Сігеу Мармаціей. З приємністю пригадую неодноразові робочі відрядження до повіту Марамуреш, де внаслідок тісної співпраці з представниками повітового шкільного інспекторату, приміри міста Сігеу Мармаціей, Союзу українців Румунії та викладачами української мови і літератури було схвалено позитивне рішення щодо відкриття ліцею, який минулого року відзначив своє 15-річчя. При всіх недоліках матеріально-технічного характеру, які спільними зусиллями української та румунської сторони можуть бути вирішені, ліцей залишається важливим центром для отримання молодими українцями Румунії освіти рідною мовою.

Незабаром після набуття чинності Договором про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією, у 1998 році за поданням МЗС України, де на той час я працював керівником сектору «Румунія та Республіка Молдова», була створена Українська частина Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань захисту прав осіб, які належать до національних меншин, що уможливило проведення того ж року першого, а згодом – ще чотирьох засідань цього важливого механізму двосторонньої співпраці. Як учасник підготовки та проведення перших засідань Комісії у Бухаресті (1998 рік) та у Києві (1999 рік) був свідком глибокої зацікавленості сторін у вирішенні реальних проблем національних меншин, що накопичилися за попередній період. Серед результатів роботи цієї Комісії для української громади Румунії я б назвав започаткування викладання українською мовою предметів «рідна мова» та «історія і традиції українців Румунії» в румунському ліцеї ім. Л. Воде м. Сігеу та в румунському ліцеї ім. Ю. Хаждеу м. Лугож, що розглядається українською стороною як перші кроки на шляху відновлення українського ліцею у м. Сігеу та відкриття ліцейних класів з українською мовою навчання у зазначеному ліцеї м. Лугож. Додав би розширення ефірного часу для передачі українською мовою румунськими регіональними радіостанціями у містах Тімішоара, Клуж, Яси та Решіца, спорудження погрудь Т. Г. Шевченка у регіонах компактного проживання українців в Румунії, відкриття пам'ятника І. Мазепі у м. Галац, заснування комп'ютерного класу в українському ліцеї ім. Т. Г. Шевченка у м. Сігеу Мармаціей, поява табличок з двомовними написами в деяких населених пунктах Румунії з компактним проживанням етнічних українців, періодичне стажування в Україні викладачів предметів «рідна українська мова» та «історія і традиції українців Румунії» румунських навчальних закладів, де зазначені дисципліни викладаються українською мовою, постачання підручників і художньої літератури з України для румунських навчальних закладів, де викладається українська мова та література тощо.

Отже, є підстави стверджувати про позитивні для української громади Румунії результати діяльності Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань захисту прав осіб, які належать до національних меншин. Тому, на мою думку, її роботу

необхідно відновити та активізувати. Тим більше, що незавершеним залишається започаткований у 2006 році спільний українсько-румунський моніторинг становища української національної меншини в Румунії та румунської – в Україні за участі представників Ради Європи та ОБСЄ, перші два етапи якого об'єктивно зафіксували реальну ситуацію у цій сфері.

Що стосується української сторони, то відповідна пропозиція була офіційно передана Міністерству закордонних справ Румунії ще наприкінці минулого року. На очікування відповіді, Київ працює над призначенням нового голови Української частини Комісії, що пов'язано з кадровими змінами, що відбулись у складі Кабінету Міністрів України внаслідок чергових виборів до Верховної Ради України від 28 жовтня 2012 року.

Назвіть, будь-ласка, головні і найближчі пріоритети Вашої нинішньої роботи.

Як впливає з наведеного вище, вважаю, що одним з найважливіших таких пріоритетів є сприяння процесу підготовки та проведення нового засідання Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань захисту прав осіб, які належать до національних меншин. Сподіваюсь, що зустріч нових компетентних людей з новими ідеями та пропозиціями дозволить подолати той глухий кут, в якому перебуває співробітництво сторін у цій важливій сфері вже декілька років поспіль, відновити роботу Комісії з тим, щоб вирішувати проблеми, з якими стикаються, зокрема, українці Румунії.

Хочу привернути увагу до того, що цьогорічне головування України в ОБСЄ може позитивно позначитись на перспективу завершення спільного українсько-румунського моніторингу становища української національної меншини в Румунії та румунської – в Україні за участі представників Ради Європи та ОБСЄ та офіційне оприлюднення його результатів в рамках цих престижних міжнародних організацій.

Перспективним напрямом роботи залишається відновлення діяльності створеного у 2007 році Комітету співробітництва з питань культури, освіти, національних меншин та громадської інформації у складі Українсько-Румунської Спільної Президентської Комісії як координуючого важеля співробітництва в культурно-гуманітарній сфері. В його рамках на системній основі мають проводитися українсько-румунські консультації з питань культури, освіти, національних меншин та громадської інформації, здійснюватися аналіз стану виконання положень двосторонніх документів у культурно-гуманітарній сфері, визначатися основні напрями співпраці та розроблятися нові проекти з метою популяризації сторонами як власних, так і спільних культурних цінностей. Таким чином, Україна та Румунія створили розгалужену систему двосторонніх механізмів. Тому головним наразі є наповнення існуючих форм конкретним змістом співпраці.

Важливим пріоритетом для себе вважаю всебічне сприяння завершенню роботи над проектом Протоколу про співробітництво між Міністерством культури України та Міністерством культури Румунії на ближчі роки. Як довела практика попередніх років, наявність такого документу позитивно впливає на стан співпраці двох країн в галузі культури, надає їй системного та комплексного характеру. Протокол регулює всі аспекти, пов'язані з проведенням культурних заходів за участю відомих діячів культури і мистецтва обох держав, зокрема фестивалів, конкурсів, виставок, обмінів музичними колективами та окремими виконавцями, акторами, режисерами, організацією симпозіумів, конференцій та інших видів культурних зустрічей.

За умов відсутності Протоколу приходиться педалювати на розвиток прямого співробітництва між установами культури та творчими колективами двох країн. У цьому зв'язку хочу навести декілька прикладів. Посольством вже п'ятий рік поспіль надається всебічне сприяння колективу Київського національного академічного театру оперети з метою участі у Міжнародному фестивалі музичних виконавських мистецтв «Життя прекрасне!», який проходить у Бухаресті восени кожного року. Хочу зазначити, що Київський театр успішно співпрацює напряму з румунським Національним театром оперети «Іон Дачіан» із самого початку організації фестивалю. У 2008 році він виступив у Бухаресті з виставою «Містер Ікс» у складі 78 артистів, у 2010 році презентував виставу «Танго життя» за участю 40 осіб, а у 2011 році – «Бал у Савойї» (94 особи), яка була визнана найкращою виставою за всі попередні роки. 12 листопада 2012 року за участю 110 українських

(Продовження на 9 стор.)

УКРАЇНА ТА РУМУНІЯ СТВОРИЛИ РОЗГАЛУЖЕНУ СИСТЕМУ МЕХАНІЗМІВ СПІВРОБІТНИЦТВА В КУЛЬТУРНО-ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ

(Закінчення. Поч. на 8 ст.)

театралів у приміщенні Національної опери столиці Румунії була представлена вистава «Циганський барон» у постановці художнього керівника театру, заслуженого діяча мистецтв України Б.Струтинського. Виступ колективу Київського театру у 2012 році відрізнявся своєю масштабністю, яскравими декораціями, професійним рівнем музичного супроводу вистави оркестром театру на чолі з диригентом Д.Морозовим, що забезпечило великий успіх перед понад 300 присутніх в залі глядачів.

Враховуючи такий позитивний досвід, Посольство і надалі сприятиме продовженню багаторічної співпраці між Київським національним академічним театром оперети та румунським національним театром оперети «Іон Дачіан». Більш того, під час нещодавньої зустрічі Посла України в Румунії, пана Теофіла Бауера, з новопризначеним генеральним директором Національної опери Бухареста Резваном Дінке, який донедавна був директором румунського Національного театру оперети, досягнута домовленість щодо започаткування прямого співробітництва між Національною оперою України ім. Т. Г. Шевченка та Національною оперою Бухареста.

Можна навести і інші успішні приклади прямого співробітництва між українськими та румунськими творчими колективами. Так, 2-6 жовтня 2012 року у м. Лугож, повіт Тіміш, де проживає достатньо чисельна українська громада, відбувся XI-й Міжнародний фестиваль театрального мистецтва «FestteamArt», в якому вперше, за сприяння Посольства, взяв участь колектив Київського відкритого Неакадемічного театру «Маскам Рад». В рамках програми фестивалю, 5 жовтня минулого року українські театри успішно представили відому романтичну виставу «Безіменна зірка» за однойменною п'єсою румунського драматурга Михая Себастьяна у постановці режисера Інни Гончарової. Впродовж 7-12 жовтня 2012 року у Яссах проходив V-й Міжнародний театральний фестиваль молоді публіки, в якому брав участь колектив Закарпатського академічного обласного театру ляльок «Бавка». Тобто, співробітництво між українськими та румунськими творчими колективами продовжується. Але на моє переконання, наявність Протоколу про співробітництво між Міністерством культури України та Міністерством культури Румунії значно розширило б коло культурного обміну між двома країнами, що було б на користь і української громади Румунії.

Не менш важливим пріоритетом моєї роботи є аналогічне сприяння процесу правового врегулювання співробітництва між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерством національного виховання Румунії. Наразі такий документ відсутній, оскільки Протокол про співробітництво у сфері освіти між Міністерством освіти і науки України та Міністерством освіти, досліджень та молоді Румунії на 2008/2009, 2009/2010 та 2010/2011 навчальні роки від 18.07.2008 р. втратив чинність. Цим самим у сфері співробітництва між профільними міністерствами України та Румунії виник правовий вакуум, що, безперечно, негативно позначається не лише на стан співпраці сторін, але й на ситуацію, пов'язану з українським шкільництвом в Румунії. Наприклад, за умов недостатнього забезпечення навчальних закладів Румунії, в яких окремі предмети викладаються українською мовою, відповідними підручниками відновлення роботи створеної згідно зі ст.14 Протоколу на 2008/2009, 2009/2010 та 2010/2011 навчальні роки Змішаної комісії експертів для аналізу відповідності змісту підручників з мови, літератури, історії, географії, культури, народознавства і вироблення рекомендацій для їх розробників є вкрай необхідним. Тому укладення нового Протоколу про співробітництво між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерством національного виховання Румунії буде на користь усім.

На чолі Культурно-інформаційного центру у складі Посольства України в Румунії у Вас є і буде широка проблематика у контексті поглиблення співробітництва в культурно-гуманітарній сфері. Як Ви плануєте її виконувати?

Насамперед, у тісній співпраці із Союзом українців Румунії, представниками української інтелігенції та молоддю, яка цінує та шанує мову, культуру і традиції своїх попередників. У Положенні про культурно-інформаційний центр (скорочено КІЦ) у складі закордонної дипломатичної установи України одним з його головних завдань визначено підтримання зв'язків з українцями, сприяння задоволенню їх

культурно-мовних, інформаційних та інших потреб. З огляду на це переважна більшість заходів, які проводяться КІЦ, відбуваються із залученням або за безпосередньої участі представників української громади Румунії.

Наведу лише декілька прикладів. Це, в першу чергу, спільне відзначення державних свят України пам'ятних дат в її історії: 22 січня – День Соборності і Свободи України; 28 червня – День Конституції України; 23 серпня – День Державного прапора України; 24 серпня – День Незалежності України; 6 грудня – День Збройних Сил України та 22 грудня – День української дипломатії.

По-друге – це вшанування видатних постатей української культури, наприклад, відзначення відповідних річниць від дня народження П.Тичини, Л.Українки, Т.Шевченка, М.Рильського, Л.Костенко, М.Гоголя, О.Гончара, С.Воробкевича, П.Мирного, Р.Корнійчука, П.Загребельного, І.Франка, І.Котляревського, О.Довженка, М.Бажана, М.Лисенка, О.Кобилянської та ін.

По-третє – це спільна участь у заходах з нагоди трагічних дат в історії України: 29 січня – річниця бою біля станції Крути; 26 квітня – вшанування жертв аварії на Чорнобильській АЕС; 24 травня – День пам'яті жертв політичних репресій; 22 червня – День скорботи і вшанування жертв війни; остання субота листопада – День вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні.

І, не в останню чергу, підтримка ініційованих українською громадою заходів – у минулому році таким були, наприклад, презентація новоствореної Культурно-християнської асоціації «Тарас Шевченко», книг О.Андрич «Тімуш та Руксандра» та П.Романюка «Сорочка Несуса», журналу «Шинель Гоголя», вшанування українського композитора М.Лисенка, організація міжнародної різдвяної акції «Віфлеємський вогонь миру», святкування Святого Миколая, Різдва і Новорічних свят тощо.

Щодо напрямів діяльності Культурно-інформаційного центру у складі Посольства, то вони визначені планом роботи КІЦ на 2013 рік та охоплюють широкий спектр заходів, зокрема щодо сприяння розвитку співробітництва України з Румунією в галузі культури, освіти, науки та туризму, фізичної культури і спорту, поширення серед румунської громадськості інформації про сучасну Україну, ознайомлення румунських громадян з історією і культурою України тощо.

Хочу зазначити, що для реалізації завдань КІЦ застосовуються різноманітні форми роботи – від повідомлень на сайті Посольства та класичних прес-релізів, які періодично розповсюджуються серед представників дипломатичного корпусу зарубіжних країн, акредитованих в Румунії, передаються румунським засобам масової інформації, друкованим виданням СУР, зокрема газеті «Вільне слово» – до проведення тематичних презентаційних виставок і зустрічей.

Окрема увага надається відзначенню пам'ятних дат в історії України і ювілеїв в галузі культури, літератури та мистецтва. Згідно з переліком Міністерства культури України, у цьому році рекомендовано відзначати 125 таких дат та ювілеїв.

Водночас, Культурно-інформаційний центр у своїй діяльності враховує і специфіку відносин України з Румунією: з початку року у приміщенні КІЦ відбулась зустріч пана Посла з представниками ділових кіл Румунії, зацікавлених у розвитку відносин з українськими партнерами, проведена прес-конференція керівника дипустанови, в рамках якої була відзначена 21-а річниця встановлення дипломатичних відносин між Україною та Румунією, а також було організовано круглий стіл «Зустріч з живою історією. Нащадки української військової еміграції міжвоєнного періоду в Румунії».

Користуючись нагодою, хотів би повідомити читачів про те, що, починаючи з 2013 року, КІЦ відновив випуск щоквартального двомовного інформаційного бюлетеня. Перший номер за цей рік складається з трьох розділів: «Історичні дати та події в історії України та українського народу», «Історичні постаті українського народу, які народились протягом січня-березня місяців» та «Українські літератори, науковці та діячі культури, які народились протягом січня-березня місяців». Кожен розділ вміщує коротку або розширену інформацію про ту чи іншу постать та історичну подію.

Серед резонансних заходів, що будуть проводитися у цьому році, окремо хотів би зупинитися на підготовку та відзначення в Румунії, разом з усім православним світом, 1025-річчя хрещення Київської Русі. Зокрема, плануємо організувати у Бухаресті та у місцях компактного проживання українців Румунії дві фотовиставки – «Святитель Петро Могила – особистість на тлі епохи» та «Кієво-Печерська лавра – святиня

України», а також демонстрацію науково-популярних фільмів «Агапіт. Стріла заздрощів – поєдинок» і «Князь-інок Микола Святоша».

Наглядною формою роботи, розрахованою на відвідувачів Посольства та Культурно-інформаційного центру, я би навів періодично оновлюваний зміст інформаційних стендів дипустанови та КІЦ. У минулому році підвищеним інтересом користувалась фотовиставка «Столиці України Києву – 1530 років». Починаючи з цього року, на стендах Посольства та Культурно-інформаційного центру представлена тематична фотовиставка «Презентуємо Україну», в рамках якої відвідувачам наразі пропонуються матеріали про Автономну Республіку Крим, а з часом на періодичній основі буде представлена цікава інформація про всі області України, їх історію, культуру та туристичний потенціал.

Основою досвіду діяльності Центру, скажіть, чи існує у Ваших намірах якнайширше розповсюдження в Україні кращих здобутків у рамках культури і літератури української національної меншини Румунії? Як такі заходи конкретизуватимуться?

Без сумніву, не лише будуть збережені існуючі форми передачі до України реальних здобутків української інтелігенції Румунії, але й примножені. Насамперед, хочу запевнити читачів у тому, що Міністерству культури, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту, Міністерству закордонних справ України відомі досягнення українських письменників, поетів Румунії та журналістів.

Проте широкому загалу – менше. Причина, на мій погляд, – відсутність у достатній кількості виданих в Румунії українською мовою книжок та періодичних видань у бібліотечних фондах України. Тому, одним з ефективних шляхів якнайширшого розповсюдження в Україні кращих здобутків у рамках культури і літератури української інтелігенції Румунії є передача відповідних творів до електронних бібліотек української літератури та організація їх презентацій в Україні, де вони автоматично залишаться не лише на руках зацікавленого читача, але підпадуть під централізований реєстр.

Інший реальний шлях, тим більше у наш час глобалізованого електронного зв'язку, – залучення українських фахівців до рецензування та презентації творів української інтелігенції Румунії в засобах масової інформації України.

Про існуючий інтерес в Україні до української видавничої справи в Румунії свідчить ініціатива архівних установ Києва щодо передачі для депозитування та введення в обіг для користування періодичних видань Союзу українців Румунії.

Яким чином має намір Центр, згідно з нещодавнім Рішенням Кабінету Міністрів України, підтримувати українську національну меншину Румунії?

Якщо бути коректним і лаконічним, то підтримка української громади Румунії в рамках схваленої 18 липня 2012 року Кабінетом Міністрів України постанови «Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року» відбувається згідно з тими пропозиціями, які надавались Посольству та Генеральному консульству України в Сучаві Союзом українців Румунії на етапі розробки зазначеної програми. Ознайомитися з текстом Державної програми можна на сайті Верховної Ради України. Там заходи щодо українців Румунії представлені достатньо широко.

Наведу лише один приклад реальної підтримки українською стороною інтересів української громади Румунії. 18-23 березня цього року до Києва на підвищення кваліфікації поїде група викладачів предметів «рідна українська мова» та «історія і традиції українців Румунії» румунських навчальних закладів, де зазначені дисципліни викладаються українською мовою, а також професорів українського ліцею ім. Т. Г. Шевченка у м.Сігету Мармацей. Київська міська державна адміністрація бере на себе не лише усі витрати, пов'язані із забезпеченням належного рівня стажування українських фахівців з Румунії, їх розміщенням та харчуванням, але й з організацією для них екскурсії до міста Канів, де похований великий геній українського народу Т. Г. Шевченко. Відвідування Канева у березні місяці, коли у всьому світі широко відзначаються Шевченківські дні, має глибоке символічне значення.

Отож, побажаю викладачам з Румунії приємного і корисного перебування в Україні, а читачам газети «Вільне слово» – міцного здоров'я та гарного весняного настрою.

Розмову провів **Іван КОВАЧ**

День Соборності та Свободи України

(Закінчення. Прод. з попереднього числа)

В умовах політичної і дипломатичної ізоляції уряд Західноукраїнської Народної Республіки звернувся за допомогою до демократичних утворень на східних землях України.

Зазбручанська Українська національна рада надіслала до Києва свою делегацію для переговорів із гетьманом Павлом Скоропадським. Після зміни влади переговори велися з Директорією. Вже 1 грудня членами Ради державних секретарів ЗУНР Лонгином Цегельським і Д.Левицьким у Фастові було укладено «передвступний договір» з Директорією УНР про «злуку обох українських держав в одну державну одиницю». 3 січня 1919 року Національна Рада УНР у місті Станіславі (Івано-Франківськ) схвалила закон про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Наддніпрянською Українською Народною Республікою в Народну Республіку. 21 січня 1919 р. в Хусті Всенародні збори ухвалили приєднати до Української Народної Республіки Закарпаття. Наступного дня у Києві в урочистостях з нагоди свята Злуки брала участь делегація — тридцять шість чоловік — Західної області УНР.

Проголошення Злуки.

Проголошення злуки було призначено на 12:00 годину 22 січня 1919 року, тобто першу річницю проголошення четвертого універсалу про повну незалежність України.

22 січня 1919 р. було проголошено всенародним і державним святом. День видався погідний та гарний, з легким морозом. Київ був прикрашений національними синьо-жовтими прапорами, гербами. О 9:00 годині ранку в усіх церквах відправляли богослужіння.

Головні урочистості проголошення злуки проходили на Софійській площі. При вході з вулиці Володимирської на Софійську площу було зведено тріумфальну арку, прикрашену старовинними гербами. Рівно о 12:00 годині розпочалася урочиста церемонія проголошення Акта злуки. На масовому вічі посол Західноукраїнської Народної Республіки Л. Цегельський передав грамоту Національній Раді «Про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Великою Східною Україною» голові Директорії Володимиру Винниченку.

Член Директорії Федір Швець урочисто зачитав Універсал Директорії:

«...Віднині воедино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України — Галичина, Буковина, Закарпаття і Наддніпрянська Україна. Здійснилися віковічні мрії, для яких жили і за які вмирили найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна республіка.

Віднині український народ увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної української держави, на добро і щастя українського народу».

Актом Злуки (об'єднання) українських земель, засвідчений Універсалом про об'єднання УНР і ЗУНР в єдину Велику Україну, стверджувалось об'єднання двох тодішніх держав, що постали на уламках Російської і Австро-Угорської імперій в єдину соборну Українську державу, яка відтоді ставала гарантом загальнонаціональних інтересів українців. Століттями розірваний український народ визволився з неволі і возз'єднався на своїй землі в єдиній Українській державі.

Акт Злуки був глибоко детермінований історично і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу. Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх самоідентифікації, становлення політичної

Живий ланцюг

нації. Вперше за 600 років він став реальним кроком до об'єднання українських земель, що вплинув на подальші національно-політичні процеси в Україні.

Після урочистого проголошення Злуки на Софійській площі відбувся молебень, а потім — військовий парад під керівництвом полковника Івана Чмоли, якого приймав полковник Євген Коновалець.

Наступного дня, 23 січня, розпочався Трудовий конгрес України, який мав виконувати функцію всеукраїнського парламенту. Акт злуки було затверджено вищим законодавчим органом України. На основі цих рішень Західноукраїнська Народна Республіка перейменовувалась у Західну область УНР (ЗО УНР). Єдиним державним гербом став тризуб замість раніше затвердженого для ЗУНР золотого лева на голубому полотні. У той же час злиття урядів, армій, законодавчих органів УНР та ЗУНР відклалося до скликання Установчих Зборів об'єднаної України, як це й передбачалося ухвалою Української Національної Ради від 3 січня.

Міжвоєнний період.

Об'єднання українських земель відбулося юридично та політично. Проте державне об'єднання не відбулося. Тому перед фактом військової катастрофи восени 1919 і в 1920 роках уряди та військово командування ЗУНР та УНР дбали передусім про свої регіональні інтереси. Це яскраво проявилось в процесі переговорів Симона Петлюри з Польським керівництвом та в підписанні ним 21 квітня 1920 року Варшавського договору, згідно з яким, за визнання Польщею Директорії УНР, очолюваної С. Петлюрою, та надання військової допомоги проти більшовицьких урядів Росії та України. Польщі передавалася Галичина, Холмщина, Підляшшя й Західна Волинь.

Окупація Польщею західноукраїнських земель знову відсунула на невизначений період возз'єднання всіх українських земель. Воно відбулося лише у вересні 1939 року, але не як втілення в життя вікових прагнень українського народу, а як результат таємної радянсько-німецької змови від 23 серпня 1939 про сфери впливу, а також гри на патріотичних почуттях населення Західної України.

Живий ланцюг 1990 р.

Акція під такою назвою стала однією з найяскравіших подій під час руху за відродження незалежної соборної демократичної України та утвердження національної ідеї. Патріотичні сили в передчутті розпаду СРСР згуртувалися й 21 січня 1990 р. організували «живий ланцюг» між Києвом і Львовом як символ духовної єдності людей східних і західних земель України, як запорука існування єдиної, соборної України. Від 1 до 3 мільйонів людей, узявшись за руки, створили на дорогах і шосе безперервний ланцюг від Києва до

Львова.

Живі ланцюги в 2000-ні роки.

Наприкінці 2000-х рр. почала відроджуватись традиція створення «живих ланцюгів», що символізують єдність українського народу. В 2008 - 2011 роках у Києві такі «ланцюги» утворювали на мосту Патона. Таким чином, символічно об'єднували правий та лівий береги Дніпра. Найбільшого розмаху акція досягла 2011 року, коли на міст Патона прийшло понад 1000 учасників. 22 січня 2011 р. «живий ланцюг» також утворено у понад 20 містах України. Так у Львові близько п'яти тисяч осіб утворили «живий ланцюг» від пам'ятника Тарасу Шевченку до пам'ятника Степану Бандері.

Зміни 2011 року

30 грудня 2011 року Президент України Віктор Янукович видав Указ, яким встановив 22 січня Днем Соборності та Свободи України. Відтак офіційно 22 січня в Україні відзначають саме День Соборності та Свободи України.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

У Львові

«ПРОЩАННЯ З КОЛЯДОЮ»

10 лютого ц.р. в м. Львові відбувся XVI щорічний фестиваль української коляди «Прощання з колядою».

Вже вдруге наша Асоціація церковного хору «Хвалім Господа» села Верхня Рівна мала можливість брати в ньому участь.

В своєму привітальному слові пан Тарас Дмитрик – як голова Братства – між іншим, сказав: «Ми маємо змагатися за єдність Церкви. Маємо святий обов'язок молитися за її єдність, щоби в друге пришествя Ісуса Христа змогли повернути Йому Церкву цілу й об'єднану, – таку, яку Він нам залишив».

Фестиваль відбувся в Львівському будинку органної та камерної музики (вул. С. Бандера, 10), де виступали такі церковні хори: Ансамбль «Віримо» м. Сянок (Польща), Ансамбль «Дзвіночок» і Софія Федина, Ансамбль «Хвалім Господа» с. Верхня Рівна (Румунія), Хор храму Св. Апостолів Петра і Павла (Львів), Хор храм у Св. Володимира Великого, м. Львів, Хор храму Св. Арх. Михаїла, м. Львів, Хор Львівського крайового ставропійського братства св. ап. Андрія Первозванного і т.д.

Львівський будинок органної та камерної музики був переповнений львівськими християнами та гостями із Словенії, України та Польщі. Наш церковний хор під

керівництвом священника Ю. Албічука виступив на сцені з такими церковними колядками: «Ой лужок, лужок», «Час радості, веселости», «У Віфлємі новина», «Пастиріє, встаніте» та з віншованкою «Многая літ».

«Хвалім Господа»

Всіх наших хористів було 20 осіб – учні і студенти, а також особи старшого віку. Тут необхідно згадати пана Елека Опрішана, колишнього директора восьмирічної школи нашого села, а сьогодні – голови місцевої організації СУР, та заступника голови СУР пані Ярославу Колотило, радника в Міністерстві культури, яка в своєму привітальному слові принесла щирю подяку

організаторам цього чудового фестивалю, Тарасу Дмитрику та Юрію Федіву – голові Львівського братства, а також нашому церковному хору, з яким ми принесли наші смиренні, дорогоцінні внески, щоб всім було відомо про те, що і українці з Румунії одномовно знають прославляти і величати Господа Бога Ісуса Христа.

Слід згадати, що до нашого церковного хору приєдналися і взяли участь також Михайло Копощук, радник сільської ради, Павло Проданюк, член повітової організації СУР Сату Марє, а також учительки і виховательки Марія Ціфрак, Васіліка Гербіль, Люба Федько та бухгалтер Марія Матичук. Поруч з молодими учительками виступила пані добродійка Маруся Албічук – бібліотекар.

Від організаторів цього фестивалю наш хор отримав диплом, а від всіх присутніх в залі – щирі оплески. Маючи забезпечене помешкання і харчування в готелі «Станіслав», ми прекрасно почувалися. Завершилося це свято з трапезою, приготовленою в резиденції Львівського крайового ставропійського братства на вулиці Руській і традиційною спільною колядою «Бог Предвічний».

Симона ЛЕВА

21 ЛЮТОГО ВИПОВНЮЄТЬСЯ 20 РОКІВ ВІД НЕПЕРЕВЕРШЕНОГО РЕКОРДУ СЕРГІЯ БУБКИ

21 лютого ц.р. минає 20 років від неперевершеного рекорду у стрибках з жердиною – 6 м 15 см, досі ніким неперевершеного і по сьогодні легендарного легкоатлета, Олімпійського чемпіона та 6-разового чемпіона світу, Героя України Сергія Бубки.

Бубка першим у світі подолав висоту 6 м, встановив 35 світових рекордів! Був визнаний найкращим спортсменом ХХ ст., неодноразово здобував визнання найкращого спортсмена світу. С. Бубка член Міжнародного Олімпійського Комітету, віце-президент Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій (ІААФ) та голова Національного олімпійського комітету України.

Стрибок з жердиною Сергія Бубки

ЯК ЧОЛОВІК РАНИТЬ СВОЮ ДРУЖИНУ

(Продовження з попереднього числа)

Він повчає замість того, щоб виявити розуміння і співчуття

Коли Сінді пошкодила новий автомобіль Марка, вона потребувала його розради, а не повчань Сінді дуже старалася створити затишок в сім'ї. Коли вона після обіду ставила авто в гараж, то заїхала в стовп. Вона знала, що це роздратує Марка, тому коли він вийшов з дому, вона вся була у сльозах. Якби Марк був благородним лицарем, він би обійняв її і сказав: «Все добре, кохана. Я знаю, як ти відчуваєшся. Заспокойся, я сам про все потурбуюся. Що я можу зробити, щоб підбадьорити тебе?»

Замість цього Марк одразу побіг розглядати вм'ятину, потім поглянув на Сінді і сказав: «Ти що, виграла свої права в лотерею? Давай я сам припаркую!» А згодом він довго і нудно пояснював їй, як треба було об'їхати стовп і правильно поставити машину в гараж.

Чоловіки завжди схильні повчати - незалежно, чи мова йде про діту для схуднення, чи про ведення домашнього господарства. Як вам «спустити свого чоловіка з небес на землю» і навчити бути ніжним і уважним, коли ви потребуєте спертися на його плече? Десятий розділ

вкаже вам три можливості, які спонукатимуть вашого чоловіка розрадити вас у критичній ситуації, а не ігнорувати і повчати.

Його справи для нього важливіші, ніж ваші потреби і бажання

Фред завжди був чимось заклопотаний, коли його потребувала дружина. Але він завжди знаходив час, щоб подивитися телевизор, почитати газету, зустрітися з друзями. Фред був знаним архітектором і часто зауважував своїй дружині, щоб вона йому не заважала, коли він працює над проектом. Але він без проблем знаходив час, щоб подивитися телевизор, зіграти партію в гольф чи піти з друзями до ресторану.

Навіть коли він не працював над проектами, він займався іншими справами, замість того, щоб проводити час разом зі своєю дружиною. Вона змушена була дійти висновку, що він ігнорує її, бо вона для нього не цікава.

Є щонайменше шість можливостей викликати інтерес у чоловіка до ваших потреб. Ви їх знайдете в сьомому розділі.

(Далі буде)

Гері СМОЛІ

ЛІТШЕДЕВР УКРАЇНСЬКОЇ ГУЦУЛІЇ

Про матеріальну і духовну культуру гуцулів, їх традиції і обряди багато писали, зокрема, за останні 200 років. Але протягом тривалого часу цю місію виконували щирі приятелі гуцулів, а з корінних жителів гуцульського краю першим найбільшим виразним літописцем був **Петро Шекерик-Доників**. Народився і виріс у селі Голови, на Галичині, а провів майже все даліше життя у Жаб'ю (тепер містечко Верховина) і зарекомендував себе старанним збирачем культурно-етнографічних матеріалів, самодіяльним актором, публіцистом і письменником, а ще активним громадським діячем, був послом Польського сейму (коли Галичина входила в склад Польщі, а Буковина межувала із поляками), довготривалим війтом (примарем) великого села Жаб'є. Михайло Коцюбинський, перебуваючи на Гуцульщині, написав знамениту повість «Тіні забутих предків» про кохання гуцульських Ромео і Джульєтти (Іванка і Марічки) з роду Палійчуків та Гутеніків, – казав, що Жаб'є – столиця Гуцульщини.

На відміну від інших авторів, Шекерик, як корінний син гір, добре володів українською-гуцульською вимовою, умів її вдало передавати українським правописом. За твердженням відомого польського письменника, котрий довгий час проживав у Коломиї і володів добре гуцульським говором, твердив, що Шекерик «був людиною талановитою, якщо не геніальною».

Справжнім літературним шедевром Петра Шекерика-Доникова є його роман «Дідо Иванчік», написаний у кінці 30-х років ХХ ст.

Тяжка доля судилася цьому твору і його автору. Із передмови Дмитра Ватаманюка, журналіста, голови Всеукраїнського товариства «Гуцульщина», дізнаємося, що з приходом Радянської влади Петра Шекерика-Доникова переслідували, перешкаджали писати, вилучали уже написану першу частину роману. І все ж автору вдалося дописати свій найбільший літературний твір. Остання його сторінка датована 20 квітня 1940 р., а через три тижні його арештували, вислали в Сибір, де навіки загубилися сліди вірного сина Гуцулії.

Дружина Параска усім твердила, що вся література і рукописи чоловіка були вилучені і спалені. Насправді рукопис роману «Дідо Иванчік» вона закопала в землю, декілька разів міняла схованку, і якнайціннішу реліквію заповіла дочці Анні зберегти до кращих часів. І тільки з утвердженням Української незалежної держави, під час святкування 110-річчя з дня народження Петра Шекерика, його дочка Анна вручила пану Дмитру Ватаманюку, голові товариства «Гуцульщина», рукописи роману «Дідо Иванчік», котрий постарався і за допомогою добродійних людей редакції журналу «Гуцульщина» м. Верховини, що на Івано-Франківщині 2007 року надруковано роман «Дідо Иванчік» – шедевр гуцульської старовітччини, душевної ментальності гуцулів, яку передано в образок героїв цього твору.

Роман належить гуцульським діалектам української мови. Признаю, що це перший роман, якого прочитав, написаний на моєму гуцульському говорі. На початку читати було трудно, але скоро привик, бо тут я знайшов співанки, прислів'я, приказки, різні жарти. Стиль Шекериків можна, по-моєму, порівняти із стилем румунського письменника-оповідача Іона Крянги. Роман «Дідо Иванчік» має автобіографічний характер, чим дуже нагадує кіноповість О. Довженка «Зачарована Десна».

В романі автор подає читачеві панораму гуцульської духовної та матеріальної культури, відкриває широке поле діяльності для науковців. Тут знайдуть дуже цікавий матеріал літературознавці та мовознавці, фольклористи та етнографи, історики та філософи.

Останнім відлунням гуцульської старовини, незачепленої елементами цивілізації, можна наректи цей твір Петра Шекерика-Доникова. Автентична гуцульська культура у своєму первісному вигляді переживала останні десятиліття. Відходило у вічність старе покоління гуцулів, залишали цей світ і герої роману Шекерика. І головний герой, дідо Иванчік, коли залишився сам на світі «без тих людей, що з ними жив, воювавси та пізмував і любивси, то й він інший став, бо світ тоді став ні по чому. Застукував він за старовітченев в серці, вірний їй аж до смерті, попали на самоті, занепав. Потух, ек ватра в спаленій перегореній короді держава». Образ діда Иванчіка наприкінці роману нагадує діда з новели Василя Стефаника «Давнина», котрий ні з ким не говорив. Коли люди цікавилися причиною його малослів'я, дід неохоче відповідав і приблизно так: «Моя верства вімерла і на війнах погубила, я ни маю з ким говорити».

Запам'ятав це, бо, будучи учнем у педагогічній школі в Сітеті, цю тему писав на триместріальній роботі, а твори Марка Черемшини, Юрія Федьковича, І. Франка, В. Стефаника були в мене пріоритетні, разом із творами Тараса Шевченка,

Михайла Коцюбинського, Л. Українки та ін.

Із роману я занотував звичаї, котрих свято дотримувався дідо Иванчік та його побратими і вороги, гуцули молодшого покоління. І молитви до Бога Сонця, і різні ритуали, пов'язані з самоохороною та охороною господарки від злих сил сприймалися навіть його рідними, як прояви дивацтва.

А насправді, кожний епізод роману відтворює духовний і матеріальний світ горян давніх часів і аж до початку ХХ ст. І всі «дивацтва» героїв роману – це продиктований умовами і перевірений на практиці засіб боротьби за виживання.

Роман Петра Шекерика-Доникова – це постійна боротьба людини і в тій самій мірі і природи, злих і добрих сил, зіткнення двох релігій – язичництво і християнство.

У своїх мотивах дідо Иванчік звертається в першій мірі до Бога-Сонця і до Господа Бога Християнського.

Саме словами таких молитов, як і ритуалами: відгашування вогню та відбирання води до заходу сонця із дев'ятох головиць, які герой роману виконує щоденно, дідо Иванчік повертає читача у те напівміфологічне язичницьке минуле, коли людина визнавала два першоначала світобудови – воду і вогонь. Разом з тим дідо Иванчік висміює невдалі спроби своєї дружини перейняти християнські молитви, а також осуджує доволі холодне ставлення до прадідівських традицій свого сина Олекси.

Як уже було сказано, твір автобіографічний. Навіть імена дійових осіб автор не змінював. А в центрі всіх подій Петро Шекерик-Доників змалював свого улюбленого діда Иванчіка.

Час від часу в романі зустрічаємо зразки народних легенд про створення світу, так, як пише у Святій Біблії про боротьбу з нечистою силою, що, по-моєму, оживляє розвиток сюжету та розкриває перед читачем світогляд предка-гуцула наприкінці ХІХ століття.

Шекерик, вміло використовуючи різні поетичні засоби, змалює стан природи після зимової завірюхи:

«На дворі, як перегавак віет вітру, а утихомирилиси, аж тогди, ек запіли перші кури поопивночи, ек за далекими морями та за високими скалами прошумалоси на своїм золотім престолі праведне сонечко й своїов правдов, світлом з задалених морей сійнуло на нашу матір-землю, бо наколи лиш си рушит йти до нас праведне сонечко, то видразу ничіста сила утратила свою путерю над світом. На дворі випогодилоси тай потискав такий мороз, шо аж драниці на дахах тай кора на буччю пукла вид него.

З темного неба есмо світили зерниці, здрібна покліпуючі тай поморгуючі кріз маленькі віконця Иванчіка, ніби дайколиси д нему в хату погрітиси».

Трапляються у творі окремі місця, де читач, мало обізнаний з українською гуцульською говіркою, зустріне багато незрозумілого. Наприклад, процес добування живого вогню Шекерик змалює

(Продовження на 13 стор.)

Юрій ЧИГА

ЛІТШЕДЕВР УКРАЇНСЬКОЇ ГУЦУЛЬЦІ

(Закінчення. Поч. на 12 ст.)

так: «У ватернику розшкабарив (Іванчік) до ковбка сокиров у потемку навгадь в обох кінцях ошкальок громо-виці, згадані на ту річ постараний. Напопительма напхав в розвішканені гузарика сухої векемії, замотав ошкальок на середині курмиком, тай держічі курлик за оба кінці руками, покрурував ошкальок громовиці, опертий одним кінцем до протеса в стіні, а другим до берфели вид веркльога».

Кількома влучними штрихами Шекерик дає чітку характеристику кожному персонажеві свого роману. Так мольфар Олексій з Плоскос – це старий чоловік «шантальвенько зібраний у просте фантечко, з клябуков у руці, зібраний, у него не було видно й одного зуба... Але

Петро Шекерик-Доників

його голубі, ек небо, очі під навислими, ек стріхе бровами, веселостей си світили». Джунда – брат Іванчіків – мав страшну охить до данцу, ек правдивий циганчук... Ек не мав з ким данцувати, то данцував сам. Ловивси за одвірок у хаті, ци за ків у плоту, тай данцував так, шо аж постолі си розліпили в шкременітки...».

У творі немає другорядних подій чи персонажів. Кожна деталь тут відіграє важливу роль і є гармонійною складовою частиною роману.

Навіть окремі мовні огріхи (орфографія, пунктуація) не можуть затьмарити прекрасного враження від подорожі по Гуцульщині XIX століття на сторінках роману (понад 400 сторінок, а роман містить 500 сторінок).

Передмова роману здійснена журналістом Верховинщини Дмитром

Ватаманюком, головою Всеукраїнського товариства «Гуцульщина», а в післямові Петро Арсенич, доцент Прикарпатського університету ім. В. Стефаника, подає в 22-х сторінках біографію автора роману із кількома світлинами родини Петра Шекарика, розповсюдженими по всьому світі.

Роман закінчується так:

«Ни стало на світі й діда Іванчіка. Й він минувси так, ек все на цім світі минаєси:

«Питаюси усі люде,

Де Іванчік дівси?

Йиму в Ріці на цвинтари

Гріб зазеленівси».

З упевненістю можна говорити про те, що 500-сторінковий роман «Дідо Іванчік» – скарбниця, у якій зберігатиметься на довгі роки дух української гуцульської самобутності. Це шедевр гуцульської старовіччини, душевної ментальності гуцулів, яку передано в образах героїв цього твору, а автор Петро Шекерик-Донцов за це заслуговує найвищу пошанівку.

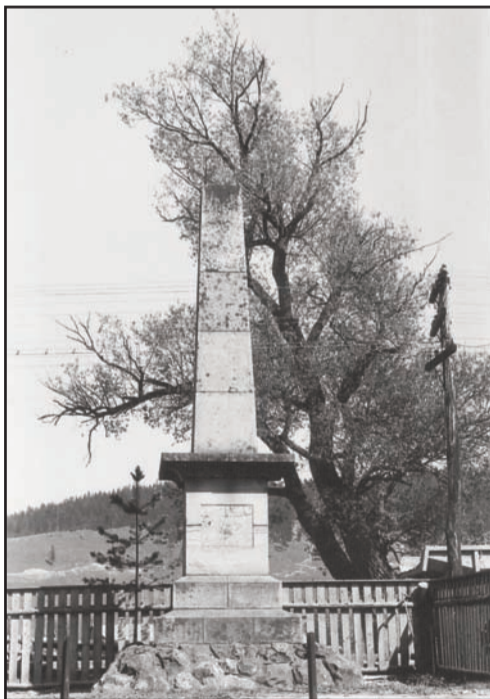
ДАВНІЙ, ЗАБУТИЙ ОБЕЛІСК

(Продовження. Поч. в н-рі 15-16/2012)

Цікаво пише В. Діакон і про гуцульський зразок мови у спеціальному розділі своєї роботи. Для докладнішого документування він пішов до Остри і Джемені, щоб «пробувати довести існування гуцулів» у цих двох селах. Так, як він сам заявляє, це було великою несподіванкою констатувати, що тільки кілька старих мешканців ще говорять матірній діалект, а це були одні з останніх, що ще говорять цю мову/ідіом. Цікаво, що ті, котрих він питав, старожили Веспазіан Михальчук та Льоня Шелет із Джемені, у 2003 році уточнювали, що мову, якою говорять мешканці Остри і Джемені, «це є правдива українська». В. Михальчук навіть сказав: «Я не знав ніколи порумунськи. Коли був дитиною, у хаті і в селі, разом із дітьми говорив тільки «поруськи». Але тепер забув усе. Не маю з ким говорити». Внаслідок цього автор В. Діакон доходить до висновку, що теперішній ідіом, безсумнівно, зникає у нашій зоні (стор. 221). Для свого документування автор звертався тільки до старих осіб, які говорили застарілою мовою. Він це сам признав, коли пише, що ця мова має фонетику, морфо-синтаксис і семантику, що відноситься до сучасної української (літературної) мови і що ці записи є вартісні реліквії для студіювання історії української мови і її діалектів. Я особисто мав нагоду познайомитися з деякими українцями, мешканцями Остри і Джемені, котрі (ще) уміли говорити по-нашому набагато ліпше, і дивно мені, що автор не старався послу-

хати і записати і таких людей, а обмежувався старими, які мали тоді 80, 84 і 89 років.

У монографії існує і розділ, який відноситься до міжетнічних конфліктів. Більшість із них мають на увазі релігію і

освіту – дві дуже важливі справи, від чого залежало, головню у ті часи, саме існування і збереження національної ідентичності українського населення у цих місцевостях. Тому даліше приділю більше уваги цій справі.

За існуючими даними, у 1890 році в Остри були 133 румуни і 297 рутенців, а в Джемені 156 румунів і 454 рутенці (стор. 234). Отож, українського населення було більше. Нормально, вони бажали мати свою церкву і школу, домагалися цього і через це

відбувалися сутички із румунами. У цій справі і одні, і інші мали підтримку властей, різних організацій або важливих осіб, багато чернівецьких. Про ці конфлікти згадувалося і писалося у газетах і журналах тих часів. До тих, що підтримували українців («рутенців») належали унів. проф. д-р С. Смаль-Стоцький і брати Пігуляки, головню Єротей.^(*) (*). Степан Смаль-Стоцький (1859-1938), український мовознавець, літературознавець, педагог і громадсько-культурний діяч. Доктор філології, академік А.Н. України, засновник і реформатор багатьох українських культурологічних товариств на Буковині. Обирався депутатом австрійського парламенту, заступником маршала Буковинського сейму. З 1919 р. – посол ЗУНР (Західної Української Народної Республіки) у Празі, де працював професором української мови і деканом філос. факультету Українського вільного університету.

Є автором багатьох підручників, студій і автором монографії «Буковинська Русь» (Чернівці, 1897). Більшість літературознавчих праць пов'язані з вивченням творчості Т. Г. Шевченка. Микола Богайчук: ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО БУКОВИНИ В ІМЕНАХ», Видавництво «Букрек», Чернівці, 2005).

^{*)} Брати Юстин і Єротей Пігуляки були видатні громадські діячі Буковини, які були об'єднані в товариствах «Руська бесіда» і «Руська рада» і які виступали на захист прав українського народу, національної культури.

(Далі буде)

Ярема ОНИЩУК

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО:

◆ У природі існує 1330 видів води, зокрема, за проходженням (дошова, ґрунтова), за кількістю розчинених речовин (мінералізована, дистильована) і т. п.

◆ А в Алжирі є озеро, у якому вода – чорнило. Цією водою можна писати на папері.

◆ Чи знаєте ви, що за давніх часів скарги чи будь-які заяви не приймали, якщо в них були граматичні помилки або текст був написаний нерозбірливим почерком. За часів «козацької доби» в Україні освітянський статус був саме серед селян. Навчальний процес у ті часи розпочинався взимку – 14 грудня (1 грудня за ст.ст.). Цей день святого пророка Наума. За народними віруваннями, Наум – покровитель розуму, знань і добродієвства. Старожили казали: «Пророк Наум наведе на ум».

ХІ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЮНАЦЬКИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ ЗИМОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ В БРАШОВІ

17 лютого цього року в гірському місті Брашов було відкрито ХІ зимовий Європейський юнацький олімпійський фестиваль – найпрестижніше змагання Європи, які проводяться під егідою Європейських Олімпійських Комітетів

мітету Жак Рогге, президент Європейських олімпійських комітетів Патрік Хіккі та Прем'єр-міністр Румунії Віктор Понта, які побажали успіхів атлетам.

раз у два роки у неолімпійський рік – зимою та літом протягом одного року.

У цих змаганнях взяли участь близько тисячі юних спортсменів віком від 14 до 17 років з 45 країн Європи. Вони змагалися у 8 видах спорту – гірські лижі, біатлон, лижі, стрибки на лижах з трампліна, сноубординг, фігурне катання (одиночники), хокей і шорт-трек.

На відкритті були присутні: президент Міжнародного олімпійського ко-

МАЛЕНЬКІ УКРАЇНСЬКІ БИСТРЯНЬЦІ

Приємно нам, вчителям, працювати з маленькими діточками. Тільки глянеш на їх невинне обличчя, на блискучі оченята, і серце твоє м'якне. З любові до наших наслідників, зокрема, обов'язкових занять, встановлених програмою освіти, ми включаємось в навчально-інструктивні заняття, пропонуючи різні атрактивні гри, вірші, казки, загадки, а також танці, щоб наші діти не забували обряди і звичаї нашого українського народу.

Виховання починається з сім'ї, де великий вплив має батько й мати. Також головну роль має отець-священик в духовнім вихованні, яке починається з хрещенням, а потім – постійне релігійне виховання кожної неділі в церкві, а опісля на уроках релігії в школі. І також наші малята здобувають морально-релігійне виховання, вдосконалюючи свою поведінку, любов до ближнього, зменшуючи негативні риси.

Моя душа радіє, що я живу в Бистрому – селі, де існують українські обряди і звичаї, і наші діти одягають радісно свої народні костюми, так щиро вишивані здібними руками своїх здібних і працюючих матерів.

Так, як кожного року, 21-го лютого ми святкуємо «День мови». Я назвала тему: «Наша мова солов'їна» і дошкілля одягли маленькі вишиті гуцулочки, а на практичних заняттях ми склали прекрасні віночки з кольорового паперу, різнокольорові квіточки, які дівчатка з мудрістю одягли на свої маленькі голівки.

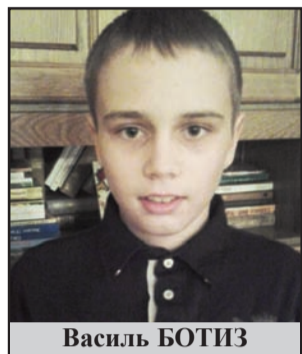
Наші заняття заохотили всіх дітей до позитивного настрою, радіючи наші душі, а також своїх родичів.

Ми гордимось нашими маленькими наслідниками українцями-гуцулами.

Лучія ГЛОДЯН,
викладач у с. Бистрий

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

II МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС ДИТЯЧОГО МАЛЮНКУ «ІЛЮСТРАЦІЯ ДО НАРОДНОЇ КАЗКИ»

Василь БОТИЗ

19 грудня минулого року у м. Херсон, Україна, відбулося нагородження переможців дитячого конкурсу «Ілюстрація до народної казки».

На конкурс було надіслано 1500 робіт з 14 країн світу: Білорусі, Болгарії, Індії, Казахстану, Лівану, Литви, Росії, Румунії, Сербії, Узбекистану, Філіппін, Фінляндії і

України.

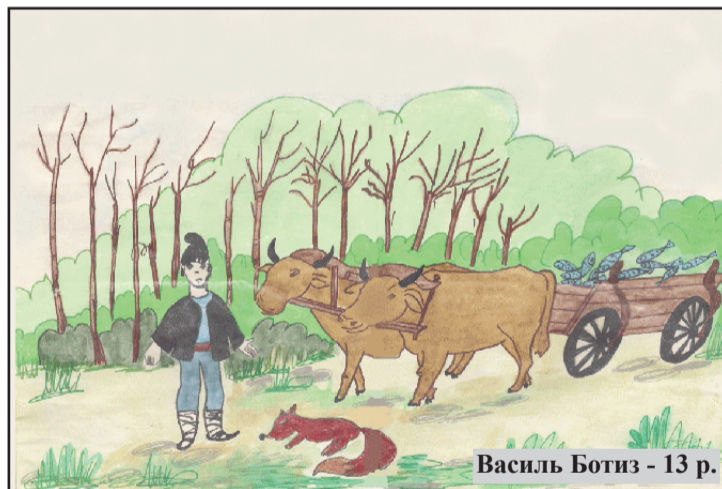
Мета цього конкурсу була підтримка обдарованих дітей та молоді від 5 до 25 років до народних традицій, зближення дітей світу різних національностей завдяки казкового світу, де завжди добро перемагає зло. Дивіз цього конкурсу: «Давайте дружити, спілкуватися і усі разом зробимо наш світ добрим та справедливим, як у казці!».

На цей конкурс свої роботи вислали учні с. Русково, Мараморщина, які були нагороджені за свій труд дипломом-учасника цього II Міжнародного конкурсу дитячого малюнку «Ілюстрація до народної казки» та листом подяки викладачам, які підготовляли своїх учнів до конкурсу.

А рущанський 13-річний учень Василь Ботиз став лауреатом цього конкурсу зі своїми рисунками за румунською казкою «Ведмідь, обдурений лисицею». Побажаємо і ми всім учасникам подальших успіхів! Вони, дійсно, наша гордість!

Василь Ботиз - 13 р.

Василь Ботиз - 13 р.

ЛИСТ ПОДЯКИ

Організатори II Міжнародного конкурсу «Ілюстрація до народної казки» висловлюють подяку викладачам Технологічного ліцею села Русково (Румунія), що підготували учасників конкурсу:

Дрозд Крістіна
Ботиз Анна-Марія
Делія Оанча
Бодняр Деніса
Теут Деніса
Бумбар Даріус
Філіп Александра
Петрік Лука
Тівадар Доріс
Філіп Андрея
Осташ Анка
Поп Іяна
Ботиз Василь
Делія Оанча

21 лютого ц.р. у столиці України Києві в межах виставки «Kyiv Fashion Kids» відбувся Всеукраїнський конкурс на кращі зразки шкільної форми. Свято моди під назвою «Стиль сучасної школи». Одяг

для школярів було представлено у двох номінаціях: «Шкільний стиль» (повсякденне вбрання) та «Святковий настрій».

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ЯК ЗУСТРІЧАЮТЬ НОВИЙ РІК У СВІТІ?

(Закінчення. Поч. в н-р 21-24/2012.)

У Норвегії діти чекають дарунків від кози. Її зустрічають святкові пригостання - сухі колоски вівса, які на Новий рік кладуть у дитяче взуття. На ранок замість колосся діти знаходять у черевиках новорічні гостинці. У цій країні коза займає привілейоване положення. Адже місцева легенда розповідає, що норвезький король Олаф Другий одного разу врятував поранену козу, знявши її зі скелі. Тварину доставили у палац, вилікували і відпустили. На знак подяки вона щочоці приносила рятівнику рідкісні цілющі рослини.

У Перу вважається, що той, хто обіде у новорічну ніч навколо свого кварталу з валізою, зможе здійснити давно задуману подорож. Якщо навколо кварталу ходить дівчина з вербовою лозою, той юнак, котрому вона запропонує взятися за неї з іншого боку, стане її нареченим.

Виноградну лозу в багатьох країнах вважають символом достатку, щасливого сімейного вогнища. Тому в Португалії прийнято у новорічну ніч з кожним ударом годинника з'їдати по виноградині - дванадцять ударів, дванадцять заповітних бажань на кожний місяць.

Мешканці **Румунії** зустрічають Новий рік старовинними обрядовими піснями і колядками. Чоловік у масці кози і накинута на плечі козячий шкірі (найчастіше це вивернутий навиворіт кожух) виконує ритуальний танець кози. На вулицях Бухареста напередодні Нового року зустрічаються групи підлітків у національних костюмах, у високих баранячих шапках і з довгими батогами в руках. Вони заходять у двори, стають в коло, ритмічно б'ють батогами по землі, час від часу промовляючи традиційні новорічні вітання. Цей старовинний обряд символізує роботу в полі: хлопчачки б'ють уявних волів, щоб вони краще орали землю, аби рік, що наближається, був багатим на врожай. До Нового року печуть пироги з сюрпризом. Начинкою можуть стати мілка монета, фарфорова фігурка, кільце або червона перчина - що кому дістанеться. Дівчина, яка візьме пиріжок з кільцем, може в майбутньому році розраховувати на щасливе заміжжя. А той, кому дістанеться монетка, може очікувати покращення фінансових справ.

Відмінність святкування Нового Року у **Сполучених Штатах Америки** від українських традицій полягає здебільшого

у тому, що замість ялинки американці ставлять у будинках "різдвяне дерево". Це може бути будь-яке інше прикрашене дерево.

У Судані талісманом Нового року вважається зелений, недозрілий горіх. Найкраще побажання - знайти недозрілий горіх, який би приносив щастя і удачу протягом всього року.

У Тибеті господарки печуть перед Новим роком багато пиріжків з найрізноманітнішою начинкою, а потім роздають їх усім, кому тільки можна. Вважається: чим більше роздаси - тем багатшим будеш!

В Угорщині під Новий рік у селах довгу чути пісні ряджених. Юнаки у сутінках влаштовують жартівливі вистави перед хатами, де є дівчата-наречені, а дівчата - перед хатами, де мешкають хлопці-женихи. Біла накритего біля ялинки святкового столу члени сім'ї традиційно дарують один одному

На Площі Конституції в Бухаресті

подарунки: книжку чи теплі шкарпетки дідусеві, санчата онукові, діти дарують якусь милу саморобку.

На Філіппінах з листопада почи-нається масове виготовлення ялинок з пластмаси, пап'є-маше, гілок. Влаштовуються конкурси ліхтарів найрізноманітніших розмірів і форм. У тридцятиградусну спеку кінця грудня особливо дивно бачити Санта-Клаусів у червоних шубах, обшитих білим синтетичним хутром.

У Фінляндії новорічні подарунки викладають на стіл і прикривають мискою. Незаміжні дівчата кидають через плече черевичок. Якщо він впаде носком до дверей - бути весіллю.

У Франції символом благополуччя і сімейного добробуту є велике поліно, яке запалюється у камінах. Пер Ноель,

французький "брат" Діда Мороза, наповнює дитяче взуття подарунками. А новорічний стіл французи просто не уявляють без смаженої індички. А морква з медом має забезпечити оселі повне благополуччя на майбутні 12 місяців. У маленьких французьких кафе напередодні Нового року влаштовують, у якій можна виграти курку, індичку, ціле порося чи ягня. А в південних селищах Франції існує ще й такий теплий звичай: перша з господинь, яка набрала воду з джерела у новому році, залишає там булочку, друга бере цю булочку і на її місце кладе свою і так далі. Таким чином усі господині селища обмінюються хлібом, випеченим для ближнього.

У Чехії, так само як і в Словаччині, усі дарують одне одному подарунки. До речі, той подарунок, що не сподобався, у перші післясвяткові дні можна повернути у магазин або обміняти.

Коли стрілки годинника наближаються до 12-ї господар будинку в Шотландії мовчки відчиняє двері і тримає їх відчиненими до останнього удару: у такий спосіб він випускає старий рік і впускає новий. Гості приносять шматочки вугілля, кидають їх у сімейний камін і бажають, щоб вогнище у цьому каміні палало якнайдовше.

Новий рік вважається найбільшим святом в **Японії**. Адже це свято триває аж 7 днів! На цей час більшість підприємств взагалі зачиняються. Новий рік зустрічають не опівночі, а зі сходом сонця. Дзвони буддійських храмів відбивають 108 ударів, прого-лошуючи народження Нового року. Цифра ця не випадкова: японці вважають, що у людини буває шість вад (жадібність, злість, дурість, легковажність, нерішучість і хтивість). Кожна з них має 18 різних відтінків мірою ударів дзвона відбувається поступове очищення від вад. З останнім ударом належить лягати спати, щоби встати перед світанком, вийти на вулицю і зустріти Новий рік з променями сонця, що сходить.

Як і у китайців, тут обов'язково відвідують батьків, проводяться вечірки, присвячені "поминанням" попереднього року (боненкай). У кожному японському домі на Новий рік з'являється 3 гілки: бамбука - щоб так само швидко вирости діти, сливи - щоб у господарів були міцні помічники, сосни - щоб усі члени сім'ї жили так само довго як сосна. Біля будинків ставляться бамбук і сосна - символи вірності і довголіття. Солом'яна мотузка, натягнута перед дверима, відганяє злих духів. У ці дні заборонено промовляти неприємні слова, не можна говорити про смерть, демонів, а також деяких тварин: лисицю, дракона, тигра, змію. Якщо діти випадково порушать якусь із словесних заборон, батьки витирають їм рота спеціально приготовленою ритуальною тканиною.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.